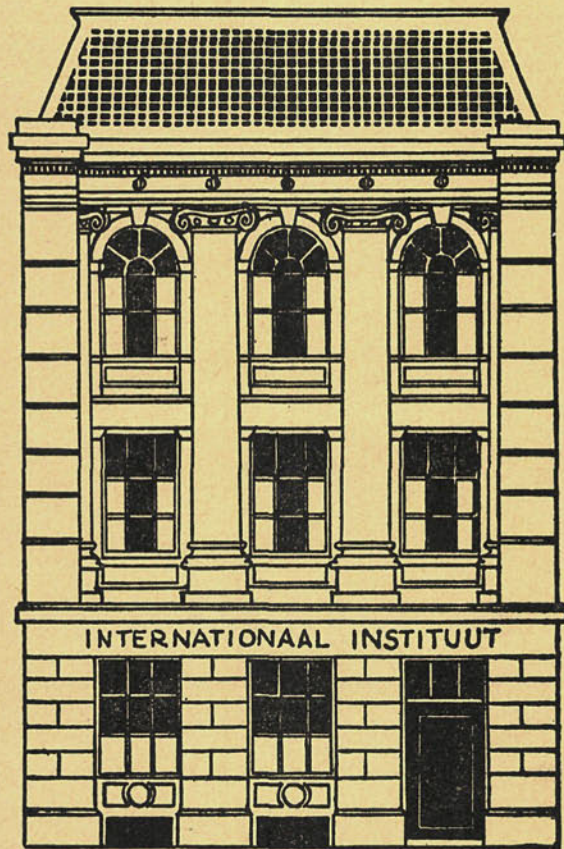
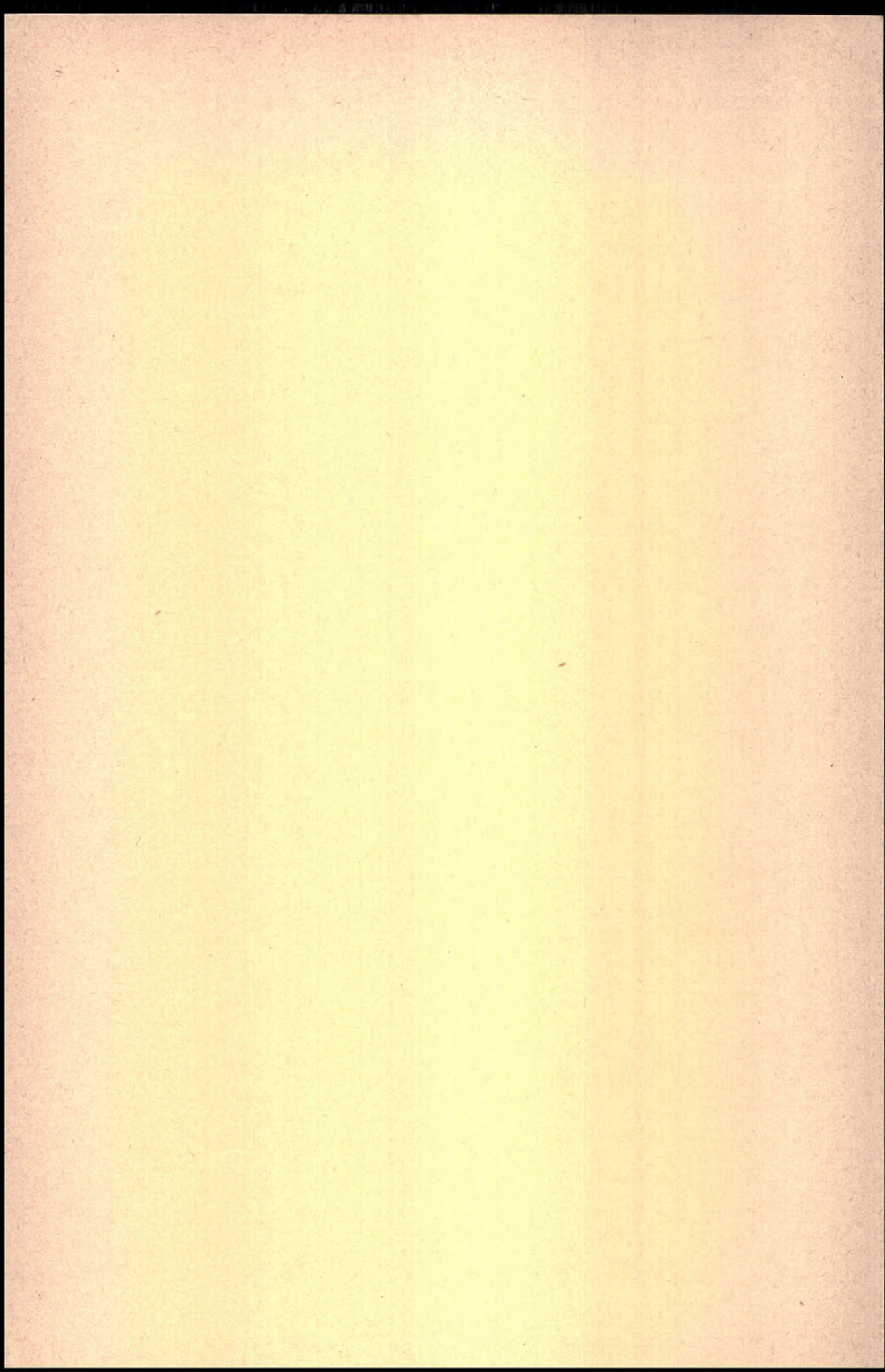

INTERNATIONAAL INSTITUUT
VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS

JAARVERSLAG 1960

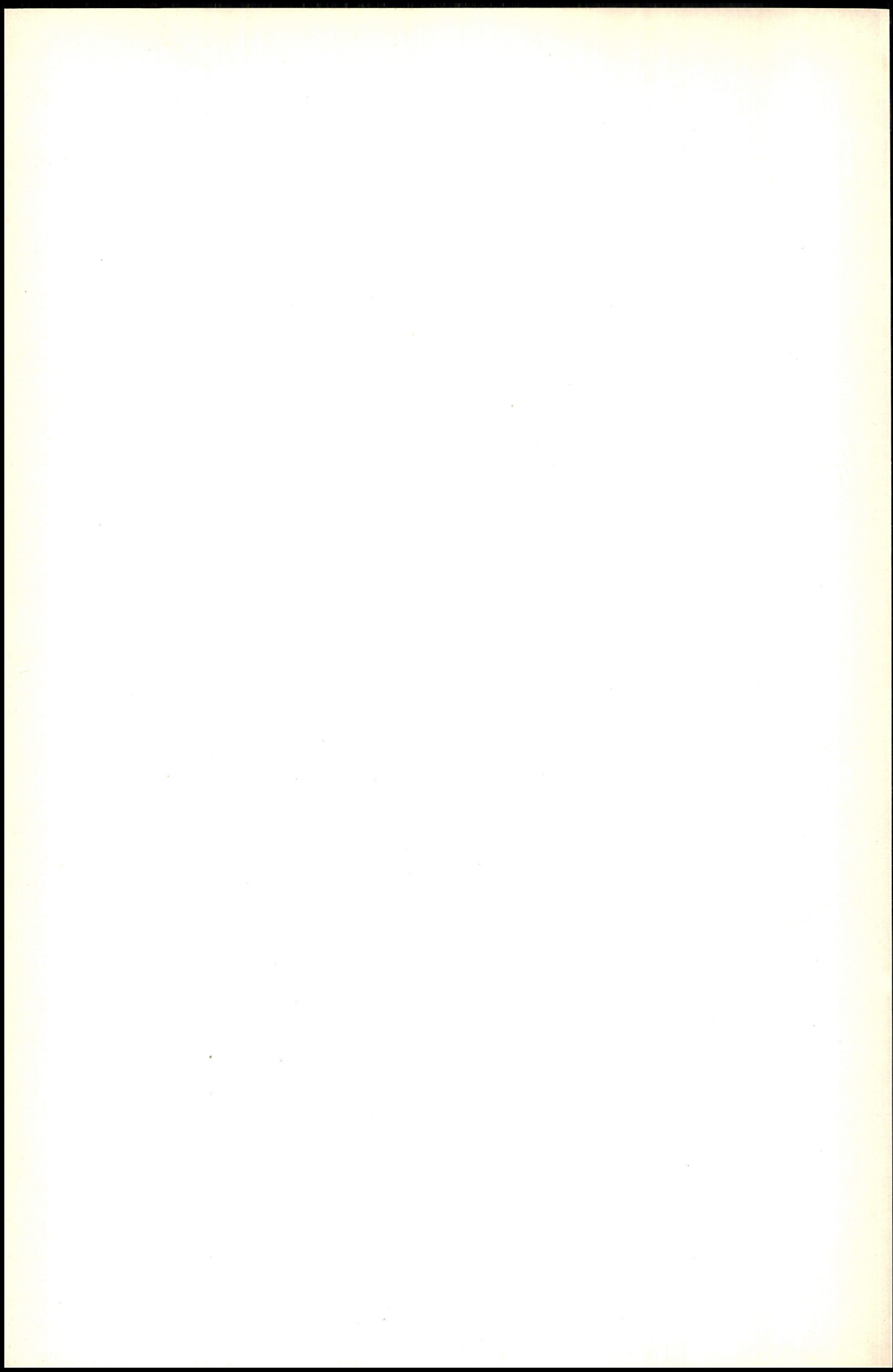

INTERNATIONAAL INSTITUUT
VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS

JAARVERSLAG
1960

KEIZERSGRACHT 264 - AMSTERDAM

JAARVERSLAG OVER 1960

1. Bestuur en Directie

In de loop van dit verslagjaar had het Instituut door de dood een drietal ernstige verliezen te betreuen. Op 2 januari ging te Zürich Dr. Friedrich Adler op ruim tachtigjarige leeftijd heen. Dr. Adler was lid van het bestuur sedert 1947 en heeft de werkzaamheden van onze instelling niet alleen met grote belangstelling gevolgd maar ook hartelijk ondersteund. Het Instituut dankt hem naast tal van nuttige adviezen ook grote steun bij acquisitie en publikaties. Bij ons bestuur zal de nagedachtenis van Dr. Adler als die van een grote, zeer markante en beminnelijke figuur blijven leven. Mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra, die als bibliothecaresse zo vele jaren met Dr. Adler nauw heeft samengewerkt, vertegenwoordigde op ons verzoek het Instituut bij de crematie. Op 4 april overleed te Wenen Dr. Benedikt Kautsky. Dr. Kautsky was niet in officiële functie met het Instituut verbonden maar wel zeer aan onze instelling gehecht, mede doordat op het Instituut het omvangrijke archief van zijn vader berust. Hij bereidde onder andere een tweetal publikaties voor onze instelling voor, en wij hoopten op voortzetting van deze arbeid, wat helaas niet heeft mogen zijn. In Dr. Kautsky herdenkt het Instituut een warm en belangstellend vriend. Het hoofd van de Duitse afdeling van het Instituut, de heer W. Blumenberg, vertegenwoordigde het Instituut bij de crematie.

Op 18 april ten slotte overleed de oprichter van het Instituut, Prof. Mr. N. W. Posthumus, die nauwelijks twee maanden tevoren op een receptie ter ere van zijn tachtigste verjaardag afscheid van zijn vrienden en bekenden had genomen. Wat Posthumus heeft betekend als docent, geleerde en organisator is bij zijn heengaan door velen op velerlei wijze herdacht. Zijn uitzonderlijke verdiensten voor het Instituut, waaraan hij zijn werkkraft heeft gegeven als oprichter, directeur, secretaris-penningmeester en bestuurslid, zijn bij zijn aftreden als directeur geschetst in het Bulletin van ons Instituut.¹ Wij mogen ons daarom hier bepalen tot de dankbare erkenning, dat de naam van Posthumus onlosmakelijk met die van het Instituut verbonden is en blijven zal. In onze herinnering zal hij voortleven als een man van exceptionele intelligentie, initiatief en energie, een persoonlijkheid die aandacht en stelling kiezen afdwong en voor wiens menselijke charme men niet ongevoelig kon blijven.

Het bestuur vond tot zijn vreugde Sir Isaiah Berlin, hoogleraar te Oxford, bereid, de door het overlijden van Prof. Dr. G. D. H. Cole opgevallen plaats

¹ Bulletin of the International Institute of Social History, 1953 (vol. VIII), pp. 1-6.

te bezetten. De benoeming van deze bij uitstek deskundige versterkte de band met de sociaal-historici buiten Nederland, in het bijzonder in de Anglo-Amerikaanse landen, ten zeerste en stelde naast de directeur een raadsman die reeds zeer gewaardeerde adviezen gaf. Over de benoeming van een opvolger van Dr. Friedrich Adler werden besprekingen gevoerd, die, naar het zich laat aanzien, in de aanvang van het volgend jaar tot een vervulling van deze vacature zullen leiden.

Het bestuur was op 31 december 1960 als volgt samengesteld:

Ir. H. Vos, te Wassenaar, voorzitter, vertegenwoordigend De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank N.V.

Prof. Dr. A. J. C. Rüter, te Leiden, secretaris

Prof. Sir Isaiah Berlin, te Oxford

J. Braunthal, te Londen

Prof. Dr. I. J. Brugmans, te Amsterdam, vertegenwoordigend het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief

Prof. Dr. L. Brummel, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Dr. H. A. Enno van Gelder, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman, te 's-Gravenhage

Mr. H. Hardenberg, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Prof. Dr. P. Kuin, te Wassenaar, vertegenwoordigend De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank N.V.

Prof. Dr. J. M. Romein, te Groet, vertegenwoordigend de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte der Universiteit van Amsterdam

Mr. A. de Roos, te Amsterdam, vertegenwoordigend de gemeente Amsterdam

Prof. Dr. P. A. J. M. Steenkamp, te Uithoorn.

De directie werd gevoerd door Prof. Dr. A. J. C. Rüter.

2. Algemene beschouwingen

Herdenking vijftienvijftigjarig bestaan van het Instituut

Op 21 december werd het vijftienvijftigjarig bestaan van het Instituut herdacht met een bijeenkomst, een receptie en een tentoonstelling in de zalen van het Minerva Paviljoen. In de bijeenkomst schetsten de voorzitter van het bestuur en de directeur, ieder op zijn wijze, de geschiedenis van het Instituut,

zijn arbeid en de resultaten daarvan. Zij brachten in het bijzonder hulde aan Prof. Mr. N. W. Posthumus en de toenmalige directeur van De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank, Nehemia de Lieme, die in 1935, onder de indruk van de dreiging van het Duitse nationaal-socialisme, het initiatief namen tot de oprichting van onze instelling als maatschappij tot redding van de collecties documenten en gedrukte werken die van belang waren voor de sociale geschiedenis en die vernietigd of verstrooid dreigden te worden. Zij brachten warme dank aan De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank, die de arbeid van het Instituut voor de oorlog geheel alleen heeft gefinancierd en het onze instelling bovendien mogelijk heeft gemaakt het terrein van haar arbeid zo te verbreden, dat zij een waarlijk internationaal karakter kreeg. Zij brachten niet minder warme dank aan het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en de gemeente Amsterdam, die, samen met De Centrale, het Instituut na de bevrijding in staat hebben gesteld tot zijn moeizame wederopbouw en hervatting der werkzaamheden, en aan de verschillende organisaties en instellingen – de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek en het Prins Bernhard Fonds, de Deutsche Forschungsgemeinschaft, de Ford- en de Rockefeller Foundation, die in de laatste vijf jaar de fondsen hebben verschaft tot intensifiëring van de arbeid en het verrichten van onderzoek. Zij gaven uiting aan hun grote waardering voor de medewerkers van het Instituut, waarbij in het bijzonder de vroegere bibliothecaresse, mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra, werd genoemd, die onder vaak moeilijke omstandigheden hun werk met grote toewijding hebben verricht. Zij gaven, als gezegd, een overzicht van wat verricht werd en van het vele dat nog te verrichten bleef. De directeur sprak er ten slotte zijn vreugde over uit, dat het Instituut, op de toon in de aanvang door De Centrale gezet, zijn werk steeds in volkomen wetenschappelijke vrijheid had kunnen doen.

Hierna werd het woord gevoerd door de vertegenwoordiger van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr. F. P. Th. Rohling, Mr. F. H. C. van Wijck, Wethouder voor de Economische Zaken, namens de gemeente Amsterdam, Zijne Excellentie Dr. W. Drees, president-commissaris van De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank, namens deze instelling en Prof. Dr. B. A. van Groningen, voorzitter van de afdeling Letterkunde van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, namens de Akademie.

Hierna mocht het bestuur zijn gasten, een tweehonderd in getal, uit de kringen van bestuur, wetenschap en sociale beweging ontvangen. Onder hen waren Mevrouw E. A. Stepanova, die het Instituut voor Marxisme-Leninisme te Moskou vertegenwoordigde, de heer A. Carthy uit Londen, secretaris van de Socialistische Internationale, Dr. W. Fischer, vertegenwoordiger van de Sozialforschungsstelle an der Universität Münster te Dortmund, de heer

P. Perović, directeur van het Instituut voor de Bestudering van de Geschiedenis der Arbeidersbeweging te Belgrado, Prof. Dr. W. Philipp, hoogleraar aan de Freie Universität te Berlijn en directeur van de afdeling Oosteuropese geschiedenis van het Osteuropa-Institut van deze universiteit, en Prof. Dr. D. P. Riabouchinsky, voorzitter van de Association pour la Conservation des Valeurs Culturelles Russes te Parijs. Sommige gasten en instellingen deden hun gelukwensen vergezeld gaan van geschenken, die de collecties van het Instituut verrijkten. De gasten namen met belangstelling kennis van de tentoonstelling over de Commune van Parijs, waar documenten, boeken, brochures en periodieken alsmede foto's en gravures uit het bezit van het Instituut waren geëxposeerd.

Door deze herdenking gaf het Instituut in ruimer kring bekendheid aan zijn werkzaamheden en kwam het, gegeven de aandacht die de pers aan het jubileum besteedde, „in het nieuws”, maar overigens leidde het een in zichzelf gekeerd bestaan, daartoe gedwongen door het vele interne werk dat, mede door het Ford-project, te verrichten viel.

Financiering

In de financiering van het Instituut kwam in de loop van dit verslagjaar geen wijziging. De drie „vaste” subsidiegevers steunden onze instelling op gelijke voet als in 1959, waardoor de vaste lasten gedekt werden. De gift van de Ford Foundation stelde het Instituut in staat voort te gaan met het inhalen van de bedenkelijke achterstand die het had en, zij het in mindere mate, thans nog heeft ten aanzien van de ordening en catalogisering der gedrukte werken en de inventarisering der archieven. De Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek, de Deutsche Forschungsgemeinschaft en de Rockefeller Foundation maakten het voortzetten van het wetenschappelijk onderzoek en het voorbereiden van publikaties mogelijk. In dit verband mag met bijzondere erkentelijkheid de grote financiële en morele steun genoemd worden die de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek verleende, terwijl bovendien dient te worden gememoreerd, dat de Rockefeller Foundation het Instituut ten zeerste aan zich verplichtte door de toezegging, zijn wetenschappelijk werk ook in de periode 1961-1963 te willen subsidiëren en wel met een totaalbedrag van \$27.000.—.

Het Instituut kon zo over dit verslagjaar de kosten van zijn werkzaamheden dekken, wat reden is tot grote dankbaarheid. Het ging niet zonder passen en meten en niet zonder moeite: een financiering over zeven raderen munt niet uit door eenvoud. Dit valt echter in het niet bij de bezwaren die deze wijze van financiering voor de toekomst in zich sluit. Zij werden in voorgaande jaar-

verslagen reeds bij herhaling en breedvoerig aangewezen, maar zij dienen hier, in het kort, herhaald. In de eerste plaats is de verhouding tussen „vaste” en „incidentele” subsidies zeer ongunstig, wat een vast beleid en een evenwichtige ontwikkeling moeilijk maakt. In de tweede plaats is de basis der „vaste” subsidies voor het ogenblik – zij het krap – voldoende, maar niet voor de toekomst, terwijl een redelijke garantie voor de mogelijkheid tot verbreding ontbreekt.

En dit terwijl men verwachten mag dat de vaste kosten zullen toenemen. De positie der medewerkers is in de laatste jaren wel aanzienlijk verbeterd maar heeft nog steeds niet het peil bereikt, dat men in redelijkheid wensen mag. Prijzen van allerhande materiaal stijgen. De taak van het Instituut sluit groei der collecties in, die ruimte, verzorging en wetenschappelijke bewerking vergen. Dit klemt temeer nu de voortgaande socialisering van het leven het arbeidsveld van het Instituut verbreedt en de institutionalisering zijn taak verzwaaert: het archief van een grote organisatie of instelling legt, alleen reeds door zijn omvang, groter lasten op dan het persoonlijk archief van een voor-
aanstaande figuur uit het sociale leven. De belangstelling voor en het gebruik van de verzamelingen van het Instituut nemen toe, wat meer dienstbetoon en ruimte vergt. Ten slotte dient het Instituut bij alle waardering voor internationale samenwerking, waarin het gelooft en die het krachtig bevordert, zijn eigen, ook Nederlandse aandeel in de wetenschappelijke bewerking van het bijeengebrachte materiaal te behouden. In de periode van zeer geringe inkomsten heeft het moeite gekost de aanspraken van onze instelling daarop tegenover buitenlandse te handhaven. Wanneer thans mag worden vastgesteld dat die aanspraken, onder alle waardering voor de door het Instituut geboden gelegenheid tot samenwerking, worden erkend, dan mag dat geen reden zijn om aandacht of inspanning in dit opzicht te doen verslappen. Het Instituut moet ook op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek zijn aanspraken blijven realiseren en daartoe is geld ten enen male onontbeerlijk.

De directeur zette dit jaar de onderhandelingen over versterking van de financiële positie van het Instituut voort, met buitenlandse instellingen over incidentele subsidies, met Nederlandse om te geraken tot een blijvende versterking van de financiële basis. Gehoopt mag worden dat deze binnen zeer afzienbare tijd zal worden bereikt door een wijziging van de status van het Instituut, waartoe dezerzijds de nodige maatregelen werden voorbereid.

Ruimteprobleem

Op de steeds toenemende urgentie van het ruimteprobleem werd in de jaarverslagen bij herhaling gewezen. Ruimtegebrek in het gebouw Keizers-

gracht 264 noopte het Instituut reeds geruime tijd geleden, een deel van zijn verzamelingen over een drietal depots in de stad te verspreiden, wat noch de doelmatigheid van beheer en gebruik, noch de veiligheid ten goede kwam. Viel zo de groei van staf en collecties moeilijk op te vangen, welhaast onmogelijk werd dit toen het Ford-project het aantal medewerkers met ongeveer 75% deed toenemen en er bovendien in dit verslagjaar overeenkomsten werden afgesloten met grote organisaties, die de toevloed van omvangrijke collecties materiaal deden verwachten.

Dank zij de medewerking van de gemeente Amsterdam kon het Ford-project in 1959 grotendeels worden gehuisvest in een schoolgebouw aan de Balboastraat. In dit verslagjaar maakte de welwillendheid van het bestuur van het Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging het mogelijk, ook deze instelling in de Balboastraat onder te brengen, waardoor de afdeling catalogiseren van het Ford-project in de zo vrijkomende ruimten in het gebouw Keizersgracht kon worden gehuisvest, wat dringend gewenst was met het oog op het goed functioneren van deze afdeling. Met dat al deed het gebrek aan ruimte zich zwaarder gevoelen dan te voren. De collecties groeiden en bovendien diende een nieuwe afdeling van het Ford-project, die zich bezighoudt met de completering der documentatie en het microfilmen, ondergebracht te worden. Met moeite werden hiervoor schikkingen getroffen; een enigermate bevredigende oplossing zal eerst gevonden kunnen worden, indien het Rusland Instituut der Universiteit van Amsterdam geen aanspraak meer maakt op de gastvrijheid van het Instituut en een eigen gebouw betreft.

In het vorig jaarverslag werd uiteengezet, dat de moeilijkheden op dit gebied althans deze goede zijde hadden, dat zij de volstrekte urgentie van het ruimteprobleem onderstreepten en de noodzaak van een besluit, dat tot een definitieve oplossing zou leiden. „Het probleem”, zo werd geconstateerd, „is zo urgent, dat het niet verantwoord is, om de kwestie heen te draaien: dat besluit dient dit jaar genomen te worden, eenvoudig omdat er geen reserve aan ruimte meer is en verdere spreiding van het bedrijf tot desintegratie leiden moet”. De stand op het eind van dit verslagjaar is, dat er door een kleine verbouwing in het perceel Keizersgracht enige werkruimte niet geschapen maar afgescheiden is en dat men hopen moet dat de gemeente Amsterdam het Instituut, om in de grootste nood te voorzien, een nieuwe, vijfde dépendance zal aanwijzen. Het bestuur immers heeft thans wel een keuze uit de hypothetische mogelijkheden gedaan, maar de onderhandelingen met de instanties, die hierbij betrokken zijn en wier medewerking voor uitvoering van een besluit als bovenbedoeld noodzakelijk is, zijn nog niet tot een eind gekomen. Het is van harte te hopen dat dit zeer spoedig geschieden zal.

Werkzaamheden

De resultaten van de acquisitie, graadmeter tot op zekere hoogte van de activiteit van het Instituut, waren bevredigend. In het bijzonder werd aandacht besteed aan materiaal van belang voor de sociale geschiedenis van het vroegere Nederlands-Indië en aan materiaal betreffende de Spaanse Burgeroorlog en de daarop volgende emigratie. Op beide gebieden had het Instituut reeds een collectie – voor het vroegere Nederlands-Indië vormden de verzamelingen Abendanon, Cohen Stuart en Stokvis daarvan de grondslag –, maar er waren leemten die zich pijnlijk deden gevoelen en het is daarom verheugend, dat de pogingen van het Instituut niet zonder resultaat bleven. Voor hun steun op het gebied der acquisitie wordt hier gaarne dank gebracht aan mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra en de heren Mr. H. Aa, J. Braunthal, R. de Jong, A. Lehning en Mr. B. van Tijn.

Wat de gedrukte werken betreft leverde de Review het Instituut als gewoonlijk een groot aantal boeken van goede kwaliteit op. Instellingen en particulieren schonken oude en nieuwe werken en het Instituut zette het verzamelen van brochures en periodieken voort en rondde door aankoop van nieuwe en antiquarische werken alsmede van microfilms zijn bezit af.

Goede relaties werden onderhouden met instellingen of organisaties die het Instituut hun archivalia ten geschenke of in bewaring gaven, zoals het Ferdinand Domela Nieuwenhuisfonds, de Association pour la Conservation des Valeurs Culturelles Russes, de Socialistische Internationale en het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen. Niet onvermeld mag hier blijven dat het Instituut erin slaagde contacten te leggen met de International Graphical Federation te Bern, de International Metal Workers Federation te Genève en de Miners' International Federation te Londen, die hun archivalia en gedrukte stukken geleidelijk bij het Instituut in bewaring zullen geven, en met de International Federation of Industrial Organisations and General Workers' Unions te Amsterdam, de International Trade Secretariats te Genève, de International Union of Food, Drink and Tobacco Workers' Associations te Genève, de International Union of Hotel-, Restaurant- and Bar Workers te Stockholm en de Postal Telegraph and Telephone International te Bern, die het Instituut hun publikaties toezenden. Het behoeft geen betoog dat dit een belangrijke stap is op de weg van het verzamelen van institutionele archieven, een werkzaamheid die intussen hoge eisen stelt aan arbeid en ruimte.

Van de collecties documenten die het Instituut in origineel, microfilm of fotocopie ontving mogen hier, naast documenten van belang voor de sociale geschiedenis van het vroegere Nederlands-Indië, in het bijzonder genoemd worden de schriftelijke nalatenschappen van Prof. Dr. A. Pannekoek en Rudolf Rocker, die ons door de erfgenamen werden afgestaan.

Het binden c.q. restaureren van gedrukte werken vond ook dit jaar voortgang. Naast het normale bindwerk dat buiten het Instituut geschiedt, konden echter ook bind- en restauratiewerk van zeer kostbare gedrukte werken en de conservatie van fragiele documenten in eigen beheer ter hand genomen worden. Het is een grote geruststelling dat het Instituut hiermee een aanvang kon maken, al moet deze aanvang slechts bescheiden genoemd worden: wil niet veel belangrijk materiaal op den duur verloren gaan, dan wacht hier nog een omvangrijke taak, die met ambachtelijke arbeid als tot nu toe niet te vervullen is. Hierom werden een microfilmapparaat en een lamineermachine besteld.

De catalogisering der gedrukte werken en de inventarisering der archieven werden in en buiten het kader van het Ford-project krachtig voortgezet.

Publikaties

De wetenschappelijke arbeid van het Instituut bleef voornamelijk gericht op de uitgave van de *Review* en de voorbereiding van bronnenpublikaties. Ten aanzien van monografieën was de directie diligent, maar op dit gebied bleef beperking, gezien de vele andere taken van onze instelling, vooralsnog geboden.

a. De *International Review of Social History* ging zijn vijfde jaargang in. Ook dit jaar streefde de redactie, voor zover het aanbod en de belangstelling van de auteurs dit toelieten, naar spreiding, zowel wat periode als onderwerp en wijze van beschouwing betreft. Het aanbod van kopij was ruim voldoende en het aantal abonnementen steeg, zij het niet in grote mate.

b. In de reeks *Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der deutschen und österreichischen Arbeiterbewegung* verscheen het derde deel: *Erinnerungen und Erörterungen von Karl Kautsky*, herausgegeben von Dr. Benedikt Kautsky. Daarnaast zag ook, zij het niet in deze reeks, het licht *Karl Kautskys Literarisches Werk, eine bibliographische Übersicht* von Werner Blumenberg.

Een tweetal manuscripten werd naar de drukker gezonden: *Karl Marx, Manuskripte über die Polnische Frage (1863-1864)*, herausgegeben und eingeleitet von Werner Conze und Dieter Hertz-Eichenrode, en *Wilhelm Liebknecht, Briefwechsel mit Karl Marx und Friedrich Engels*, herausgegeben und bearbeitet von Georg Eckert. Verwacht mag worden dat deze werken in het volgend verslagjaar het licht zullen zien.

Dr. G. Kotowski en de heer W. Blumenberg zetten hun werkzaamheden voort aan de hun toevertrouwde bronnenpublikaties, te weten respectievelijk *Wilhelm Dittmanns Erinnerungen* en *Engels' Briefwechsel mit Bebel*. De verwachting lijkt gerechtvaardigd dat deze manuscripten in 1961 persklaar zullen zijn. Andere publikaties worden overwogen.

De arbeid voor de uitgave van de verslagen der Sozialdemokratische Reichstagsfraktion 1912-1919, een gezamenlijke publikatie van de Kommission für Geschichte des Parlamentarismus und der Politischen Parteien en het Instituut, wordt voortgezet.

c. Voor de reeks Studies on Social History is thans een tweetal publikaties in voorbereiding. De heer J. Braunthal en Dr. H. Lademacher bewerken een bronnenpublikatie van de conferenties van Zimmerwald, Kienthal en Stockholm 1915-1917. Deze publikatie vergt veel zorg en tijd, mede omdat in buitenlandse archieven nog een groot aantal documenten opgespoord dient te worden, die een aanvulling kunnen vormen op het materiaal dat in het bezit is van het Instituut. Daarnaast is onder leiding van Prof. John Saville een Dictionary of Labour Biography in bewerking, die gebaseerd zal zijn op biografisch materiaal omtrent figuren uit de Engelse sociale beweging, dat bijeen is gebracht door Prof. Dr. G. D. H. Cole.

Een viertal andere publikaties is in studie of in een staat van tentatieve voorbereiding.

d. Voor de Russische reeks zette het hoofd der Russische afdeling, Dr. J. M. Meijer, met hulp van de heer Ch. B. Timmer en de wisselende assistentie van mevrouw S. Bezemer-Dolzjenko, mejuffrouw M. Boersma en de heren A. Voogd en A. F. Zweers, de voorbereiding van een publikatie over de Russische sociale geschiedenis na 1917 voort. Verwacht mag worden dat het eerste deel in de aanvang van 1961 persklaar zal zijn; met de voorbereiding van het tweede zijn goede vorderingen gemaakt. Sir Isaiah Berlin zette de bewerking van de correspondentie van Herzen met zijn westerse correspondenten voort. De heren A. Lehning en Dr. P. Scheibert leverden het eerste deel van de Archives de Bakounine af, dat daarop door het Instituut naar de drukker werd gezonden; het manuscript van het volgende is thans in voorbereiding.

e. Voor de Nederlandse reeks werd het manuscript van de Geschiedenis der Twentse Textielnijverheid 1918-1955 door de bewerkers voltooid en het Instituut ter beoordeling aangeboden; verwacht mag worden dat dit werk in 1961 ter perse zal worden gelegd.

Zoals in het vorig jaarverslag werd vermeld, heeft Prof. Dr. W. J. Wieringa zich bereid verklaard een studie te schrijven over Dr. A. Kuyper als sociaal emancipator; de publikatie van andere manuscripten is in overweging.

3. Medewerkers

Van de medewerkers, vooral van de bibliothecaresse, de administratrice en de wetenschappelijke staf, werd ook dit jaar veel gevergd. De groei van het

Instituut en de talrijke moeilijkheden met de huisvesting deden het werk toenemen. Dat deed ook de bemoeiing met publikaties, hetzij in de zin van wetenschappelijke bewerking, hetzij in de zin van controle en druktechnische verzorging. De uitvoering van het Ford-project eiste ook thans de medewerking van de vaste staf voor het opstellen en unificeren van de systemen voor ordening en inventarisering alsmede het inwerken van de nieuwe medewerkers. En ten slotte vroeg aan het eind van het jaar de viering van het jubileum van het Instituut veel aandacht en arbeid. Het bestuur stelt het daarom op prijs zijn waardering uit te spreken voor de toewijding, die door de medewerkers en de bij het Instituut gedetacheerde werkloze hoofdarbeiders is betoond.

In het vorig jaarverslag werd uiteengezet dat de ontwikkeling van de werkzaamheden van onze instelling en de groei van het aantal medewerkers een iets verder doorgevoerde organisatie wenselijk maakten. Deze is in dit verslagjaar voorbereid en het lijkt waarschijnlijk dat zij in de aanvang van 1961 ingevoerd kan worden.

Het Instituut had het overlijden te betreuren van de heer M. Nuis, die sedert 1954 als werkloos hoofdarbeider bij onze instelling was geplaatst.

Per 15 februari werd aan de Russische afdeling verbonden mevrouw S. Bezemer-Dolzenko. De heer A. F. Zweers verliet deze afdeling per 21 september, terwijl mejuffrouw M. Boersma per 7 november in zijn plaats werd aangesteld.

4. Bibliotheek

Door de Review, door aankoop of door schenking ontving het Instituut in 1960 2470 recente publikaties tegen 2351 in 1959. Oudere werken verwierf het Instituut wederom in groten getale door schenking of aankoop. Een volledige lijst van deze acquisities volgt hierna, maar enkele mogen hier als voorbeelden genoemd worden.

In de eerste plaats dan ontving het Instituut – naast archivalia overigens – een groot aantal boeken, brochures, periodieken, rapporten en memoranda over de sociale geschiedenis van Nederlands-Indië en die van Indonesië uit de jaren 1946-1950 uit de collecties van de heren Mr. H. Aa, Ir. Ch. G. Cramer, D. M. G. Koch en Mr. B. van Tijn. In de tweede plaats verwierf het periodieken, brochures en boeken alsmede illegaal materiaal over de Spaanse Burgeroorlog en de daaruit ontstane emigratie. Onderhandelingen werden gevoerd met het bestuur van de vereniging Kerk en Vrede om te komen tot een afronding van de collectie die het Instituut bezit over het onderwerp Oorlog en Vrede, een collectie die omvangrijk geworden is nu het oorspronkelijke bezit van het Instituut is uitgebreid met de in 1959 geschonken bibliotheek

van de Stichting BEDA, Centraal bureau voor algemeen vredeswerk te Amsterdam, en een recente schenking van dubbeltallen van het Vredespaleis.

Lacunes in onze collectie periodieken werden aangevuld door aankoop van bladen als het Chemnitzer Tageblatt 1848, de Deutsche Allgemeine Zeitung 1848 en enige nummers van het Spaanse blad *Revolucion*. Ten gerieve van de bezoekers van de studiezaal werd een aantal encyclopedieën aangeschaft, waaronder de *Encyclopaedia Britannica*.

Vele personen en instellingen verplichtten het Instituut aan zich door het ter beschikking stellen van recent materiaal. Vermelding verdient in dit verband dat de S.F.I.O. ons een omvangrijke collectie publikaties afstond. Voortgezet werden de pogingen om materiaal uit Azië en Afrika te verwerven, wat het Instituut gedrukte werken uit China opleverde, alsmede de publikaties van de Vinoba Society uit India, de vakbonden in Japan, de *Histadruth*, de *Mapai* en de *Mapam* in Israël, de communistische partij in Viet-Nam, het *Front de Libération Nationale Algérie* en van Zuidafrikaanse organisaties die zich met het rassenvraagstuk bezighouden. De ruilrelaties werden onderhouden, wat vooral van belang was voor de acquisitie van materiaal uit Oosteuropese landen, dat moeilijk te verwerven is. Door bemiddeling van de heer J. Braunthal sloot het Instituut een ruilvereenkomst met het Instituut voor de Bestudering van de Geschiedenis der Arbeidersbeweging te Belgrado, dat onze instelling onder andere een in zestig delen complete verzameling van documenten over de strijd tot bevrijding van Joegoslavië afstond.

De nomenclatuur van de systematische catalogus werd geüniformeerd. De ordening en registratie van de Nederlandse vakbonds- en politieke bladen, in totaal \pm 2700 titels, werd nagenoeg voltooid, die van de Engelse kranten en tijdschriften van voor 1890 aangevangen. De omstreeks 5000 stuks tellende fotocollectie werd voor zover het portretten betreft alfabetisch en overigens systematisch geordend en naar formaat ondergebracht in stalen kasten.

In eigen beheer werd de collectie strooibiljetten en brochures van de Eerste Arbeiders Internationale voor zover nodig gerestaureerd en gebonden. Hierna werd een begin gemaakt met restauratie en binden van de zeldzaamste Duitse brochures, meest eerste drukken. Buiten het Instituut werden ongeveer 2100 boeken en periodieken gebonden.

Deze, alsmede de sub 5, 6 en 8 genoemde werkzaamheden stonden onder leiding van de bibliothecaresse, mejuffrouw M. Hunink, van wier aandacht en energie veel gevergd werd.

5. Catalogisering

Hoewel het leeuwendeel van de catalogisering in het kader van het Ford-project werd verricht, zetten ook de medewerksters van het Instituut zelf dit

werk voort. In dit verband dient vermeld te worden, dat van een aantal belangrijke tijdschriften (Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung, herausgegeben von Carl Grünberg, Die Gesellschaft, De Nieuwe Tijd) de titels der artikelen ten gerieve van de gebruikers beschreven werden. De voorlopige beschrijving van collecties van Oosteuropese landen werd voortgezet; de alfabetische catalogus werd gecontroleerd.

6. Toezending periodieken

In 1960 ontving het Instituut 1569 periodieken tegen 1431 in 1959. De Review deed wederom dienst als ruilmiddel voor een aantal belangrijke bladen.

Gespecificeerd naar landen ontvangt het Instituut thans:

<i>Land</i>	<i>Dagbladen</i>	<i>Week- en Maandbladen</i>	<i>Land</i>	<i>Dagbladen</i>	<i>Week- en Maandbladen</i>
Algerije	—	3	Marokko	—	1
Australië	—	5	Nederland	5	320
België	4	68	Nieuw-Zeeland	—	2
Birma	—	1	Nigeria	—	1
Bulgarije	2	4	Noorwegen	1	4
Canada	—	9	Oostenrijk	3	46
Ceylon	—	2	Polen	2	21
China	1	6	Portugal	—	1
Denemarken	1	8	Rhodesië	—	2
Duitsland	7	186	Roemenië	2	6
Egypte	—	1	Rusland	7	14
Engeland	4	126	Singapore	—	1
Finland	—	3	Spanje	—	1
Frankrijk	4	223	Suriname en		
Griekenland	—	1	Ned. Antillen	1	4
Hongarije	1	12	Tsjechoslowakije	3	13
Ierland	—	2	Tunesië	—	1
India	—	22	Turkije	—	15
Indonesië	2	20	Unie van		
Israël	4	23	Zuid-Afrika	2	1
Italië	5	43	Verenigde Staten	4	140
Japan	—	8	Viet-Nam	—	2
Joegoslavië	1	19	Zweden	1	22
Korea	—	2	Zwitserland	4	51
Latijns Amerika	—	28		—	—
Luxemburg	1	3		72	1497

7. Archieven

Het Instituut ontving:

1. Van de Algemene Nederlandse Bedrijfsbond voor de Metaalnijverheid en de Elektrotechnische Industrie te 's-Gravenhage een fotocopie van een brief van de president van de American Federation of Labor, Samuel Gompers, aan een slachtoffer van de spoorwegstaking van 1903; voorts een aantal verslagen van de jaren 1945-1958.

2. Van de Algemene Nederlandse Bouwbedrijfsbond te Amsterdam een gedeelte van het archief van de in 1866 opgerichte schildersvereniging Vooruitgang zij ons Doel, aangesloten bij het Algemeen Nederlands Werklieden Verbond, dat de stukken bevat betreffende het verkrijgen van koninklijke goedkeuring in 1870, een exemplaar van de statuten met handtekeningen van alle leden tot en met 1904, een dossier correspondentie uit 1874, o.a. met het hoofdbestuur van het A.N.W.V., alsmede correspondentie uit de jaren 1898-1901, o.a. van de Amsterdamse Bestuurdersbond (L. M. Hermans) en van het lid J. van de Tempel.

3. Van het Arbetarrörelsens Arkiv te Stockholm, ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van het Instituut, een in leer gebonden verzameling fotocopieën van brieven, gericht aan Hjalmar Branting door Nederlandse sociaal-democraten in de jaren 1898-1925. Het album bevat de fotocopieën van 2 brieven van J. W. Albarda, 1 van W. A. Bongers, 18 brieven en briefkaarten van H. H. van Kol, 1 brief van J. Oudegeest, 1 van Henriëtte Roland Holst, 8 van P. J. Troelstra en 2 van W. H. Vliegen.

4. Van de Association pour la Conservation des Valeurs Culturelles Russes te Parijs, eveneens ter gelegenheid van het jubileum van het Instituut, een fotografische reproductie van een brief van Peter de Grote aan de Franse Academie van Wetenschappen, uit 1721, met een toelichtende brochure.

5. Van mevrouw L. de Boer te Amsterdam een briefkaart van Henri Polak uit 1943.

6. Van mevrouw Margaret Cole te Oxford, door bemiddeling van de heer J. Braunthal, het materiaal voor de door wijlen Prof. Dr. G. D. H. Cole opgezette Dictionary of Labour Biography. Verder eveneens door bemiddeling van de heer J. Braunthal een 300-tal brieven aan G. D. H. Cole en kopieën van uitgaande brieven van hem, een 5-tal manuscripten van boeken, lezingen etc., o.a. van Socialism and Fascism (deel V van A History of Socialist Thought), een 50-tal brieven uit de jaren 50 van correspondenten uit verschillende landen, hoofdzakelijk over de World Socialist Movement, en een 50-tal brochures over verschillende onderwerpen.

7. Van Ir. Ch. G. Cramer te Overveen zijn memoires in manuscript, behandelende in het bijzonder zijn politieke werkzaamheid in Nederlands-Indië, Indonesië en Nederland, benevens aantekeningen en bijlagen, mailrapporten door de Indische Sociaal-democratische Partij aan de Nederlandse Sociaal-democratische Arbeiderspartij gezonden, een dossier brieven en andere documenten betreffende belangrijke evenementen, zoals de affaire van De Zeven Provinciën 1933, losse stukken en brieven, een verzameling stukken, waaronder notulen van de programmacommissie, betreffende de totstandkoming van het koloniale beginselprogramma van de S.D.A.P. en het koloniale werkprogramma; verder geschreven en gedrukt materiaal betreffende de behandeling van koloniale problemen op congressen van de S.D.A.P. en de Socialistische Arbeiders Internationale, naast stukken over gebeurtenissen in Nederlands-Indië en over de Indische Sociaal-democratische Partij.

8. Dr. L. Frank te Zürich zegde, ter gelegenheid van het jubileum van het Instituut, correspondentie met Theodor Liebknecht en een aantal boeken en andere geschriften, van belang voor de sociale geschiedenis van Zwitserland, toe.

9. Van mevrouw L. Groenewegen-Koch te Huis ter Heide, uit de nalatenschap van D. M. G. Koch, een exemplaar van De Indische Kroniek, februari 1911 - april 1912, de jaargangen 1925-1927 van De Indische Vakbeweging, jaargangen van verschillende in Nederlands-Indië, Indonesië en Nederland gepubliceerde periodieken, officiële publikaties, voornamelijk rapporten, onder meer op het terrein van de economische toestand der inheemse bevolking (Welvaartsonderzoek 1904-'05), de nationale beweging en het onderwijs, een 20-tal dossiers betreffende diverse onderwerpen, voornamelijk op het terrein van de Indisch-Indonesische politiek, de publicistiek, sociale toestanden en gebeurtenissen en nationale bewegingen voor en na de Tweede Wereldoorlog, alsmede daarop betrekking hebbende correspondentie, manuscripten van gepubliceerde werken met aantekeningen, een 12-tal cahiers met memoires en een 10-tal cahiers met aantekeningen.

10. Van de heer R. Horreüs de Haas te Zwolle, door bemiddeling van de heer J. J. Kalma, een aantal brieven gewisseld tussen P. J. Troelstra en Ds. G. Horreüs de Haas.

11. Van Ds. J. B. Th. Hugenholtz te Zeist fotocopieën van brieven van Albert Einstein aan Ds. Hugenholtz, geschreven omstreeks 1933, een aantal protocollen opgesteld door Ds. Hugenholtz en Einstein, kopieën van brieven van Ds. Hugenholtz (o.a. in zijn functie van secretaris van de International Union of Antimilitarist Ministers and Clergymen) aan Prof. Einstein en van

brieven van Ds. Hugenholtz en Otto Lehmann-Russbüldt aan Prof. Einstein, een mapje krantenknipsels en een mapje varia betreffende Einstein, bevattende o.a. kopieën van redevoeringen van hem, een aantal portretten, de Grote Vredeskaart van Europa en West-Azië, het Jaarboek 1930 resp. Handboek 1932 voor de Vredesbeweging in Nederland en 42 tekeningen van Arthur Stadler.

12. Van het Institut d'Histoire de l'Académie de la République Populaire de Roumanie te Boekarest fotocopieën van brieven van Karl Kautsky, Friedrich Engels, V. I. Lenin, G. V. Plechanov, Rosa Luxemburg en de Union Générale des Syndicats Ouvriers de Bulgarie, getekend door Gheorghii Dimitroff.

13. Van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen te Brussel een aanvulling op eerder gezonden archiefmateriaal, die de collectie compleetert tot 1959.

14. Van de inmiddels overleden heer Solo Linder te Bronx, N.Y., manuscripten van Max Nettlau uit de jaren 1931, 1933 en 1934, o.a. over J. Guillaume, enkele brieven van Nettlau, o.a. aan Morton, brieven van Emma Goldman, o.a. uit de tijd van de Spaanse Burgeroorlog, van Hippolyte Havel, Voltairine de Cleyre, Rudolf Rocker, Maurice A. Hanline, Librado Rivera en Antonio Rivera.

15. Van de heer C. Mera te Boulogne, door bemiddeling van de heer R. de Jong, een typescript over zijn optreden in de eerste maanden van de Spaanse Burgeroorlog en over de organisatie van de verdediging van Madrid, 4 fotocopieën van een briefwisseling uit 1942 tussen bannelingen in Mexico over een actie, om uitlevering van vooraanstaande Spaanse republikeinen aan de Franco-regering door Vichy-Frankrijk te voorkomen.

16. Van Dr. J. ter Meulen te 's-Gravenhage een aantal publikaties betreffende de vredesbeweging en het redactie-archief van het maandblad Vrede uit de jaren 1938 en 1939.

17. Van de heer P. Nijhoff te Amsterdam een brief van de weduwe van Christiaan Cornelissen van 9 april 1948 aan F. Wijnman.

18. Van Prof. Dr. A. J. Pannekoek te Heemstede het archief van zijn vader, Prof. Dr. A. Pannekoek. Een deel van het archief Pannekoek is tijdens de Tweede Wereldoorlog te Arnhem verloren gegaan, bewaard bleven echter enige brieven van A. Bebel, K. Kautsky, F. van der Goes, H. Gorter, Henriëtte Roland Holst en M. en S. A. Lewitin. Uit de periode na de bevrijding zijn brieven van tal van correspondenten bewaard, o.a. over het radencommu-

nisme. Het Instituut heeft op eigen verzoek van een aantal dezer correspondenten, o.a. van de heren M. Rubel, S. Schönberg en G. Walusinski, de brieven van Prof. Pannekoek verkregen.

Bovendien kwam het Instituut in het bezit van een aantal gedrukte werken uit de bibliotheek van Prof. Pannekoek: 6 delen gebundelde artikelen van zijn hand uit de periode 1908-1914, verschillende drukken en vertalingen van zijn boeken *De Arbeidersraden* en *Lenin als Philosoph*, alsmede *Marx' The Secret Diplomacy of the 18th Century* en vele publikaties en periodieken van raden-communistische groepen in Engeland, Amerika en Australië.

19. Van de heer F. Rocker te New York het eerste gedeelte van het archief van Rudolf Rocker. Dit gedeelte omvat een 1000-tal brieven van en aan Rudolf Rocker, vooral uit de tijd van de Spaanse Burgeroorlog, zijn correspondentie met M. Nettelbladt, Emma Goldman en A. Schapiro, manuscripten van zijn boeken en onuitgegeven manuscripten, alsmede enkele oude tijdschriften.

20. Van de heer C. Rose te Haarlem een 4-tal dossiers met archivalia uit de jaren 30, o.a. van de Haarlemse afdelingen van de Internationale Arbeiders Hulp, de Nederlandse Bouwvakarbeidersbond en het Nederlands Arbeiders Secretariaat.

21. Van de heer R. Sanz te Toulouse, door bemiddeling van de heer R. de Jong, een brief van J. Ascaso uit 1945, een manuscript over de anarchist Fr. Ascaso, enkele foto's en een circulaire.

22. Van de heer S. Schönberg te Lima, door bemiddeling van de heer H. Canne Meyer, 5 brieven van A. Pannekoek aan Schönberg uit de jaren 1948-1950.

23. Van het Stadtarchiv te Leipzig een fotocopie van een brief van A. Bebel uit 1871.

24. Van het Tamiment Institute te New York een serie microfilms van Minute books van de Socialist Party of America, de Social-democratic Party of America en de International Working Men's Association uit de jaren 1872-1906.

25. Van de heer E. Vivas te Toulouse, door bemiddeling van de heer R. de Jong, de manuscripten van artikelen, verschenen in *Espana Libre*, en enkele kranten.

26. Van de heer J. C. Vleggeert te Amsterdam de manuscripten van *De kinderarbeid in touwbanen in de negentiende eeuw*, en *Hoe het groeide*, Gedenkboek van de Centrale Bond van Werknemers in het Transportbedrijf, afdeling Amsterdam; verder een 100-tal boeken en brochures op het gebied

van vakbeweging en partijstrijd, voornamelijk uit de jaren 30, jaarverslagen van de Amsterdamse Bestuurdersbond en van de Centrale Bond van Transportarbeiders, jaargangen van het kaderbulletin van de Centrale Bond van Transportarbeiders, van De Vakbeweging en van het orgaan van de Amsterdamse Bestuurdersbond.

27. Van Prof. Dr. Paul Vogler te Berlijn een brief van Rudolf Rocker, gedateerd 12 mei 1951.

28. Van Ir. H. Vos te Wassenaar de notulen van de vergaderingen van de Sociaal-democratische fractie in de Tweede Kamer, lopende van januari 1917 tot april 1933.

29. Van de Dr. Wiardi Beckman Stichting te Amsterdam gedeelten van de nalatenschap van L. M. Hermans, bestaande uit een dossier met brieven en strooibiljetten, en een verzameling krantenknipsels over politieke en culturele onderwerpen.

30. Van de heer D. van der Zee te 's-Gravenhage een manuscript uit de jaren 1934-1936, Sini en Sana, korte verhandeling over enkele koloniale problemen, bedoeld als vervolg op het in 1931 verschenen werk *De wereld vrij*; voorts een manifest uitgegeven door de besturen van Insulinde en Indische S.D.A.P. ter gelegenheid van de gemeenteraadsverkiezingen, getiteld *De sociale taak der gemeente en de fractie*.

Gerestaureerd werd dat deel van het archief van de Socialist League, dat in het bezit is van het Instituut. Max Nettlau had dit eertijds in deplorabele staat – een massa verscheurd papier – bij een handelaar in oud papier aangetroffen. De snippers werden gesorteerd en bijeengezocht, waarna de documenten gerestaureerd konden worden. Een aanvang werd gemaakt met het opnieuw verpakken van eerder geordende archieven.

8. Ford-project

Bij de aanvang van dit verslagjaar waren de afdelingen voor het beschrijven van archieven, het systematiseren der gedrukte werken en het catalogiseren in volle gang. Onder de medewerkers aan dit project was – onder de wetenschappelijke overigens het minst – sterker verloop dan onder die van het Instituut, maar het aantal bleef vrij constant. Het getal wetenschappelijke medewerkers beliep acht à negen, het aantal catalogiseersters schommelde tussen acht en tien; voorts waren er twee typistes in dienst. Per 1 september ving de afdeling voor het completeren der documentatie haar werkzaamheden aan met drie wetenschappelijke medewerkers.

Op 31 december waren de volgende resultaten bereikt:

a. Beschrijving der archieven

Voltooid werd de beschrijving van het archief Georg von Vollmar (1850-1922), dat de periode van 1878-1922 omvat en ongeveer 9000 brieven telt alsmede tal van gedrukte bijlagen, het archief Albert Grzesinsky (1879-1946), dat zijn belang mede ontleent aan het feit dat Grzesinsky fungeerde als minister van Binnenlandse Zaken van Pruisen (1926-1930) en Polizei-Präsident van Berlijn (1925-1926 en 1930-1932), het archief Jan van Zutphen.

Een aanvang werd gemaakt met de beschrijving van het archief van de Socialist League Nederlandse vakbondsarchieven vóór 1940.

b. Ordening van gedrukt materiaal

Voltooid werd de ordening van de collectie internationale organisaties en van de boeken en brochures van de Spaanse, Finse en Scandinavische secties; voortgezet werd de ordening van de boeken der Franse afdeling, terwijl een aanvang werd gemaakt met de systematisering van de Nederlandse brochures.

c. Catalogisering

Gecatalogiseerd werden de boeken en brochures van de Finse, Spaanse en Zwitserse secties, alsmede de Belgische en Noordamerikaanse brochures. Met het catalogiseren van de collecties Zweden en internationale organisaties werd een begin gemaakt.

Terwijl de leiding der catalogisering bij de bibliothecaresse berustte, geschieden de overige werkzaamheden in nauwe samenwerking van de medewerkers aan het Ford-project met haar en de wetenschappelijke staf. De schema's van ordening en beschrijving werden in gemeenschappelijk overleg vastgesteld, de toepassing geschiedde in overleg met de medewerkers der betrokken kabinetten individueel.

9. Nederlands-Engels-Amerikaans Kabinet¹

Daar in het bijzonder de Nederlandse collectie van dit kabinet zowel veel bezoekers trekt als aanwinsten ontvangt, zag de medewerkster, mejuffrouw J. Dommisse, een groot deel van haar tijd opgeëist door het geven van hulp en advies en door het ordenen en indelen van binnenkomend materiaal. De aard

¹ Dit kabinet omvat behalve de in de titel genoemde verzamelingen de collecties betreffende Afrika, Azië en België.

der inlichtingen die gevraagd werden was zeer uiteenlopend. De voltooiing van de ordening der verzameling foto's vergemakkelijkte de taak van de medewerkster bij het verstrekken van materiaal voor illustraties, tentoonstellingen en televisie ten zeerste; de aanvragen konden thans goed en efficiënt worden afgedaan. In dit verband mag niet onvermeld blijven dat zij raad gaf of assistentie bood bij het inrichten van een vijftal tentoonstellingen. Bij de ordening der aanwinsten besteedde zij veel aandacht aan het in dit verslagjaar verworven materiaal over de sociale geschiedenis van Nederlands-Indië en Indonesië en aan verdere afronding van deze collectie.

In het kader van het Ford-project verleende zij o.a. steun bij het opstellen van een plan tot ordening van de uitzonderlijk omvangrijke collectie Nederlandse brochures en bij de ordening van Nederlandse en Engelse archieven. Zij voltooide bovendien de registratie van de Nederlandse archieven die bij het Instituut berusten, waardoor het met behulp van een kaartsysteem mogelijk is de aard en schakering van het materiaal te overzien. Ten behoeve van het repertorium van de geschriften van en over de Eerste Internationale, dat in enkele delen in internationale samenwerking wordt voorbereid onder auspiciën van de Commission internationale d'Histoire des Mouvements sociaux et des Structures sociales, onderdeel van het Comité international des Sciences historiques, werden de bibliografische gegevens verschaft over de Nederlandse Sectie der Eerste Internationale.

Voor artikelen en monografieën, scripties en dissertaties over de volgende onderwerpen verstrekte het kabinet materiaal: De Bellamybeweging in Nederland; De Amsterdammer (1877-1886); De houding van de New York Herald Tribune tijdens de Suez-crisis; De ministeries Colijn; Domela Nieuwenhuis als parlementariër; De ontwikkeling van het ziekenfondswezen in Nederland; Amerikaanse communities; De spoorwegstakingen van 1903; Anton Pannekoek en de meerwaardetheorie van Marx; Troelstra in november 1918; De houding van de katholieke kerk tegenover stakingen en uitsluitingen in Nederland; Kinderarbeid in Engeland; De verbetering van arbeidsvoorwaarden tussen 1900 en 1960 in Nederland; De houding van de sociaal-democratie tegenover het koloniale vraagstuk; Herman Gorter; Albert Verwey en Frank van der Goes.

10. Frans Kabinet¹

Naast de ordening van het regelmatig binnenkomende materiaal verstrekte de medewerker, Mr. B. van Tijn, advies en verleende hij assistentie bij de

¹ Dit kabinet omvat behalve de Franse en anarchistische verzamelingen de afdelingen utopieën, Spanje, Portugal, Italië, Midden- en Zuid-Amerika.

ordering der Spaanse boeken en brochures en de voortgezette ordering der Franse boeken, een en ander in het kader van het Ford-project.

Het verstrekken van inlichtingen, schriftelijk en mondeling, in het bijzonder aan bezoekers die geruime tijd voor studiedoelinden in het Instituut vertoefden, bleef een omvangrijk deel van de tijd van de medewerker opeisen. Bovendien verzorgde Mr. van Tijn, buiten zijn werkzaamheden voor dit kabinet, een zeer groot deel van de acquisitie van materiaal over Nederlands-Indië en Indonesië.

Studenten uit binnen- en buitenland gebruikten wederom de verzamelingen van dit kabinet voor scripties – o.a. over: De extremistische politieke partijen in Frankrijk; De structuur der Franse socialistische organisaties en Babeuf –, alsook voor inleidingen in het kader van universitaire werkgroepen.

Voor een Zwitserse dissertatie over de Eerste Internationale in Genève en de Franse emigratie in Zwitserland na 1871 werden de archieven van Guesde, Guillaume en de Commune uitvoerig geraadpleegd. Een Franse promovendus bestudeerde archieven en gedrukte stukken voor een dissertatie over de Parti Ouvrier Francais. Franse en Italiaanse geleerden gebruikten de Franse archieven voor uitgebreide studies over de Tweede Internationale, de verhouding van buitenlandse socialistische tot de Franse socialistische beweging en over communistische activiteiten in Frankrijk in de jaren twintig. Het archief Nettlau werd wederom door een Franse onderzoekster bestudeerd voor haar werk over de Spaanse sociale beweging, en verder o.a. door een Canadese geleerde tot voorbereiding van een algemene geschiedenis van het anarchisme.

II. Duits Kabinet¹

De belangstelling, vooral uit het buitenland, voor de collecties van dit kabinet, dat beheerd wordt door de medewerkers W. Blumenberg en Dr. H. Lademacher, neemt nog steeds toe. Het gevolg was dat tal van bezoekers het materiaal kwamen bestuderen en dat bovendien schriftelijk vele inlichtingen gevraagd werden. Uit de aard van de zaak kostte die groeiende belangstelling meer tijd, soms ook speurwerk. Naast het gewone organisatorische werk eiste ook het Ford-project de aandacht op, omdat er voorlichting diende te worden gegeven aan de medewerkers die Duitse archieven ordenden en die de documentatie completeerden. Bovendien ordende Dr. Lademacher tot bespoediging van de catalogisering de collectie Oostenrijkse brochures, die ongeveer 7000 exemplaren telt.

¹ Dit kabinet omvat de Duitse, Oostenrijkse en Zwitserse collecties, terwijl de medewerkers bovendien de afdelingen geschiedenis, economie, sociologie en politieke wetenschappen der bibliotheek beheren.

Inmiddels werd het wetenschappelijk werk voortgezet. De heer Blumenberg wijdde zich aan de voorbereiding van de publikatie der correspondentie van Bebel en Engels, de heer Lademacher aan het bijeenbrengen, kopiëren en annoteren van documenten die opgenomen zullen worden in de publikatie van de bronnen der conferenties van Zimmerwald, Kienthal en Stockholm.

Voor de bestudering van de volgende onderwerpen verstrekke het kabinet materiaal: Ferdinand Lassalle; De Duitse sociaal-democratie 1870-1890; Rosa Luxemburg; De ideologische ontwikkeling van de Duitse sociaal-democratie tijdens de socialistenwet; Bruno Bauer; Karl Marx en de Neue Oder-Zeitung; De excerptcahiers van Marx; De Zwitserse linkervleugel van de sociaal-democratische partij en het begin van de Derde Internationale; Het Duitse socialisme van 1848; Bebel en Liebknecht in de Duitse sociaal-democratie; Het antimilitarisme bij Bebel; Karl Kautsky, verschillende aspecten; De burgerwacht in Duitsland 1918-1920.

12. Russisch Kabinet¹

De medewerker, Dr. J. M. Meijer, zette de voorbereiding van bronnen-publikaties voort en verleende de directeur ook dit jaar op velerlei gebied steun. Hij had gedurende dit verslagjaar assistentie van de heer Ch. B. Timmer. Het bleek bijzonder moeilijk nieuwe krachten voor dit kabinet aan te trekken, zodat de aanstelling van een medewerker voor dit kabinet in het kader van het Ford-project uitbleef. Dit valt te betreuren omdat hierdoor een aantal werkzaamheden niet uitgevoerd kon worden.

Het ordenen van boeken noopte wederom tot herplaatsingen, mede door gebrek aan ruimte. Met moeite werd nog plaats gevonden buiten het kabinet, maar de grens lijkt hier weldra bereikt.

De acquisitie voor deze afdeling bleef veel tijd vergen. Het is onder de bestaande omstandigheden vaak moeilijk nieuwe werken door aankoop te verwerven, mede doordat de oplagen zo snel zijn uitverkocht. In het antiquariaat zijn de prijzen van oude werken tegenwoordig vaak prohibitief. Het Instituut stelt het daarom bijzonder op prijs, dat Prof. Dr. J. W. Bezemer tijdens een reis in Rusland de nodige aankopen voor het Instituut heeft willen verrichten. Voorts legde onze instelling zich op ruilverkeer toe. De relatie met de Fundamentele Bibliotheek van de Academie van Wetenschappen te Moskou leverde dit jaar hierdoor ruim 200 banden van historische tijdschriften op, terwijl reeds eerder aangevangen onderhandelingen met de Lenin-bibliotheek

¹ Dit kabinet omvat behalve de Russische verzameling de collecties betreffende Finland, Hongarije, Polen, Tsjecho-Slowakije en de Balkanlanden. Bovendien werd bij dit kabinet tijdelijk ondergebracht de collectie Scandinavië.

te Moskou thans tot een overeenkomst leidden. Ten slotte werd geruild met de Saltykow-bibliotheek te Leningrad.

Ten aanzien van de andere landen die onder dit kabinet ressorteren werd de toestand wat gunstiger dan in het vorig jaarverslag werd geschetst, althans wat Polen en Joegoslavië betreft. De overtuiging wint blijkbaar veld, dat het van belang is dat een instelling als ons Instituut over de geschiedenis van deze landen gedocumenteerd is. Een grote Poolse uitgeverij verklaarde zich bereid het Instituut regelmatig haar sociaal-historische werken te zenden, terwijl met het Instituut voor de Bestudering van de Geschiedenis der Arbeidersbeweging te Belgrado een ruilvereenkomst gesloten werd.

Voor de volgende dissertaties, scripties en andere studies werd materiaal uit dit kabinet gebruikt: Iwan Aksakow; De geschiedenis van de Bund; De Menschewistische beweging; Axelrod; Peter Struve; Trotsky; De geschiedenis van de Poolse communistische partij; De geschiedenis van de Joegoslavische communistische partij.

13. Review

Ook van de vijfde jaargang van de Review verzorgde de heer F. Kool als redactie-secretaris in overleg met de wetenschappelijke staf de redactie, bijgestaan door de heer A. P. N. Nauta. In de jaargang 1960 werden in totaal 803 boeken in de bibliografie opgenomen; bovendien werden in de rubriek Shorter Writings nog 83 kleinere geschriften aangekondigd.

De redactie is erin geslaagd, het aantal in het Duits en het Frans geschreven artikelen enigszins uit te breiden. Het aanbod van manuscripten beweegt zich in stijgende lijn, waardoor een scherpere selectie mogelijk wordt.

De drie afleveringen hebben de volgende inhoud:

No. 1, verschenen in mei, opent met een bijdrage van mevrouw Hildamarie Meynell over de betekenis van de conferentie der socialistische partijen te Stockholm in 1917 en over de houding tegenover deze bijeenkomst aangenomen door de verschillende stromingen in het Russische socialisme en de geallieerde regeringen. Prof. Dr. H. D. Bloch behandelt de ontwikkeling van de discriminatie der Negers ten aanzien van hun beroepskeuze en verticale sociale mobiliteit in New York City in de periode 1865-1910. Het tweede deel van de studie van Dr. Maximilien Rubel over de excerptcahiers van Karl Marx omvat de jaren 1853-1856. Ten slotte analyseert Dr. John Weiss het karakter van het gilde-socialisme in Duitsland omstreeks 1848, waarvan Karl Marlo de typische vertegenwoordiger was. 286 boekbesprekingen werden opgenomen.

No. 2, verschenen in september, begint met een opmerkelijke studie over de Franse politieke en sociale evolutie, in het bijzonder tussen de beide wereldoorlogen, van de hand van Prof. Dr. Eugen Weber, die deze evolutie kwalificeert als een glissement à droite. Vervolgens bevat dit nummer het slot van het artikel van mevrouw Meynell. Dit wordt gevolgd door een bijdrage van Prof. Dr. Gaston V. Rimlinger over de controle van de bewegingen der industrie-arbeiders in Rusland van 1870-1905 door het autocratische tsaristische regime, waarin de schrijver het beleid van dit regime met dat van de moderne totalitaire staat vergelijkt en veel bijzonderheden geeft over het ingrijpen van de overheid in arbeidsconflicten in deze periode. Julius Braunthal onderzoekt, o.m. aan de hand van de niet gepubliceerde Minutes of the General Council of the First International, de discrepantie tussen de door vriend en vijand gekoesterde mythen over de werkelijke kracht, naar aanhang en vooral naar middelen, van de Eerste Internationale. De laatste bijdrage is van de hand van Wolfgang Schieder en bevat een toelichting op de in een appendix gepubliceerde liederen van Wilhelm Weitling, een staaltje van politieke handwerkerslyriek van vóór 1848. In dit nummer verschenen 290 boekbesprekingen.

No. 3, door bijzondere omstandigheden met vertraging in januari 1961 verschenen, bevat een bijdrage van Prof. Lewis Hertzman over het probleem van de politieke leiding in de Republiek van Weimar naar aanleiding van de rol die Stresemann als staatsman en als leider van de Deutsche Volkspartei heeft gespeeld. Dr. Iring Fetscher onderzoekt vervolgens het vraagstuk van de bureaucratisering van het marxisme, waarbij Marx' kritiek op de bureaucratie geconfronteerd wordt met de ontwikkelingen in de Sowjet-Unie. Marcel Liebman behandelt, tegen de achtergrond van hun in de bloeitijd van het Fabianisme gegroeide denkbeelden, de houding van de Webbs tegenover het communisme en in het bijzonder de Sowjet-Unie. Dr. Royden Harrison geeft een gedetailleerd overzicht van de gecompliceerde relaties, die bestonden tussen een groot aantal leiders van de Britse arbeiders en liberale en conservatieve politici vóór de algemene verkiezingen van 1868. Prof. Dr. L. A. P. Campanella geeft ten slotte een beschrijving van de ontvangst, die Garibaldi ten deel viel toen hij in 1867 het eerste vredescongres te Genève bijwoonde, alsmede van de politieke opvattingen die hij hier naar voren bracht. Dit nummer bevat 227 boekbesprekingen en 83 titels in de rubriek Shorter Writings.

14. Correspondent te Parijs

Onze correspondent te Parijs zette het zenden van contemporain materiaal voort.

15. Bezoek aan het Instituut

Het aantal bezoekers steeg van 2508 in 1959 tot 2583 in dit verslagjaar. In tijden van druk bezoek, zoals in de maand september, werd ook nu weer duidelijk dat de studiezaal te weinig ruimte biedt aan de bezoekers. Het valt bovendien te betreuren dat de accommodatie geen gelegenheid biedt, aan speciale wensen van bezoekers tegemoet te komen, o.a. van hen die typewerk moeten verrichten dan wel microkaarten of microfilms moeten raadplegen.

16. Tentoonstellingen en andere manifestaties

Zoals in het vorig jaarverslag werd vermeld, verleende het Instituut in 1959 het F. Domela Nieuwenhuisfonds steun bij het voorbereiden van een tentoonstelling gewijd aan Domela Nieuwenhuis, die veel bezoekers trok. Dit jaar werd deze expositie herhaald in Beerta en Gorredijk, waarbij het Instituut wederom assistentie verleende. Onze instelling stelde voorts het materiaal ter beschikking van een expositie over Troelstra ter gelegenheid van de opening van de Mr. P. J. Troelstraschool in Amsterdam. Zij werd verzorgd door Prof. Dr. Fr. de Jong Edz. in samenwerking met mejuffrouw J. Dommisse.

Materiaal werd verder ter beschikking gesteld voor een tentoonstelling *An mein Volk*, georganiseerd door het gemeentebestuur van Darmstadt, en voor een tentoonstelling *Het sociaal drama in de kunst*, die gehouden werd in het Palais des Beaux-Arts te Brussel. Adviezen werden gegeven voor de in 1961 te houden exposities *Arnhem 1911* en *Arbeidersraden en P.B.O.*

De viering van het vijftienvigjarig bestaan van het Instituut werd opgeluisterd door een tentoonstelling over de Commune van Parijs in 1871. Aan deze tentoonstelling, die georganiseerd werd door Mr. B. van Tijn, in samenwerking met mejuffrouw J. Dommisse en de heer R. de Jong, werd veel zorg en tijd besteed. De vormgeving werd verzorgd door de tentoonstellingsdeskundige F. Muller.

Ook dit jaar stelde het Instituut enkele malen materiaal ter beschikking van radio- en televisie-uitzendingen.

17. Internationaal Contact

De internationale contacten werden ook dit jaar zo goed mogelijk onderhouden en, indien de gelegenheid zich voordeed, uitgebreid. De heer Braunthal ondernam in het belang der acquisitie een aantal reizen, o.a. naar Joegoslavië, terwijl de heer R. de Jong een verblijf in Frankrijk aan hetzelfde doel dienstbaar maakte. Ten behoeve van de door hem voorbereide bronnenpublicatie verbleef Dr. H. Lademacher enige tijd in Bonn, waar hij in het archief van het

Ministerie van Buitenlandse Zaken werkte. Voor eenzelfde doel verbleef Dr. J. M. Meijer twee weken in Parijs voor studie in de Bibliothèque de Documentation internationale contemporaine. Ten behoeve van de publikatie Archives de Bakounine ondernam de heer A. Lehning een reis naar Marburg voor overleg met Dr. P. Scheibert en raadpleegde hij materiaal in de Bibliothèque Nationale te Parijs, en de Bishop's Gate Library en het British Museum te Londen. De directeur ten slotte woonde in augustus het Internationaal Congres voor Historische Wetenschappen te Stockholm bij en de daaraan verbonden bijeenkomst van de Commission internationale d'Histoire des Mouvements sociaux et des Structures sociales. Hij had de gelegenheid relaties voor het Instituut aan te knopen en te onderhandelen met de te Stockholm aanwezige vertegenwoordigers van zuster-instellingen.

De hoogleraren Dr. Hans Herzfeld en Dr. Gerhard A. Ritter bezochten met een twintigtal studenten en assistenten van de Freie Universität te Berlijn het Instituut.

18. Contact met de Universiteiten

De Raad van Advies, waarin de onderscheidene academische docenten in de geschiedenis, de sociologie, de sociografie, de sociale psychologie, de politieke wetenschappen, onderdelen der rechtswetenschap, de economie en de culturele antropologie zitting hebben, fungeerde ook dit jaar als de zozeer wenselijke schakel tussen de universitaire wereld en het Instituut. De vergadering van de Raad van Advies, die in december plaats had, bood de directeur gelegenheid de aanwezigen in te lichten over de werkzaamheden van het Instituut en de mogelijkheden die het thans voor onderzoek biedt, en de aanwezigen tot het geven van aanwijzingen en het doen van voorstellen. Na afloop werd de bezoekers in een expositie het in 1960 verworven materiaal getoond.

Prof. Dr. I. J. Brugmans bezocht het Instituut met een groep studenten.

19. Contact met het Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging

Uit de van het I.A.V. ontvangen inlichtingen blijkt, dat het bezoek aan de bibliotheek na de verhuizing van het gebouw Keizersgracht naar de dépendance van het Instituut in de Balboastraat niet merkbaar is verminderd.

Het Archief verzorgde ook dit jaar het driemaandelijks tijdschrift Endeavour, information about women in the Netherlands, uitgegeven op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook verscheen in september van dit

verslagjaar wederom de jaarlijkse lijst van nieuwe aanwinsten. Door radio-uitzendingen in binnen- en buitenland en courantenartikelen nam de belangstelling voor het Archief toe.

Het I.A.V. vierde dit jaar op zeer bescheiden wijze zijn vijftiwintigjarig bestaan. Ter gelegenheid hiervan werd een kleine biografie van Anna Reijnvaan voorbereid, een bekende figuur uit de wereld der ziekenverpleging.

20. Sociaal-historische Studiekring

Evenals vorige jaren bleef het contact met de Sociaal-historische Studiekring voortreffelijk. De bijeenkomsten werden weer in het gebouw van het Instituut gehouden.

21. Gebouw

Om voor het groeiend getal medewerkers meer ruimte te verkrijgen werd in de courantenzaal een kamer afgeschoten voor de administratie. Een klein boekendepot werd ingericht als kamer voor het secretariaat, wat wel werkruimte opleverde maar depotruimte kostte. De achtermuur werd opnieuw gepleisterd. Het bestuur spreekt voor deze voorzieningen gaarne zijn dank uit aan het gemeentebestuur van Amsterdam en de verschillende ambtelijke instanties, zo goed als voor het begrip en de steun die het van hen ondervinden mocht bij zijn pogingen om het ruimteprobleem van het Instituut tot een oplossing te brengen.

22. Meubilair en Kantoormachines

Behalve enig meubilair werden aangeschaft 8 stalen catalogus- en 2 stalen archiefkasten, een aantal kleine kaartenkasten, een schrijfmachine, een boekhoudmachine, een rek voor het drogen van stencils, 2 stalen kasten voor het opbergen van de fotocollectie en een dictafoon. In de dépendance Balboastraat werden bovendien houten stellingen bijgeplaatst.

SCHENKING VAN GEDRUKTE WERKEN

Van instellingen en organisaties werden ontvangen:

VAN AKHIL BHARAT SARVA SEVA SANGH, RAJGHAT
34 publikaties.

VAN DE ALGEMENE BEDRIJFSGROEPEN CENTRALE, AMSTERDAM
een vlugschrift van de Bierbrouwersgezellen-Vereeniging uit 1901 en het insigne van deze vereniging; de complete serie jaarverslagen en verslagen van de algemene vergaderingen uit de jaren na 1945; verslagen van de districtraadsvergaderingen; de jaargangen 1924-1928 en 1930 van De Fabrieksarbeider.

VAN DE ALGEMENE BOND MERCURIUS, BEDRIJFSBOND VAN WERKNEMERS IN DE HANDEL, HET BANK- EN VERZEKERINGSWEZEN EN DE VRIJE BEROEPEN, AMSTERDAM
de jaargangen 1948-1949 en 1955-1956 van het blad Stichting van de Arbeid; de jaargangen 1945-1949, 1951-1953, 1957 en 1958 van Mercurius; het herdenkingsboek „50 Jaar Mercurius”.

VAN DE ALGEMENE NEDERLANDSE BOUWBEDRIJFSBOND, AMSTERDAM
een 200-tal boeken, brochures en andere publikaties, waaronder een aantal jaar- en congresverslagen van de laatste jaren van Noorse, Oostenrijkse en Amerikaanse vakbonden, brochures betreffende de vakbewegingen in Nederland en daarbuiten, arbeidsovereenkomsten enz.; de jaargangen 1904-1909 van het Centraal Orgaan voor de Ongevallen-Verzekering.

VAN THE ALGERIAN OFFICE, NEW YORK
een 11-tal publikaties.

VAN DE AMBASSADE DE FRANCE AUX PAYS-BAS, AMSTERDAM
een aantal tijdschriften uit de jaren 1956-1958; enkele publikaties, o.a. het boek Documents diplomatiques français, 1re série, tome XVI.

VAN DE AMBASSADE DER UNIE VAN SOCIALISTISCHE SOWJET REPUBLIEKEN, 'S-GRAVENHAGE
een 15-tal publikaties.

VAN DE AMERICAN FRIENDS OF VIETNAM, NEW YORK
een 9-tal publikaties.

VAN DE AUSSCHUSS FÜR DEUTSCHE EINHEIT, BERLIJN
een 18-tal publikaties.

VAN DE BIBLIOTHEEK DER STATEN-GENERAAL, 'S-GRAVENHAGE, EN DOOR BEMIDDELING VAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
Decisions and Orders of the National Labor Relations Board, dl. CXXI, CXXII en CXXIII; Digest of Decisions of the National Labor Relations Board, Annual Supplement, July 1, 1957 - June 30, 1958; idem, July 1, 1958 - June 30, 1959; Twenty-fourth Annual Report of the National Labor Relations Board for the Fiscal Year ended June 30, 1959.

VAN DE BIBLIOTHEEK VAN HET VREDESPALEIS, 'S-GRAVENHAGE, DOOR BEMIDDELING VAN DR. J. TER MEULEN

een 300-tal boeken, brochures en tijdschriften betreffende de vredesbeweging; eveneens een 10-tal brochures uit de 30-er jaren over de Kibbouts in Palestina.

VAN HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK, 'S-GRAVENHAGE

een 26-tal publikaties, waaronder een aantal rapporten van The General Federation of Trade Unions; de jaargangen 1894-1909 van Charitas; de jaargangen 1917-1921 van De Nieuwe Tijd.

VAN DE CENTRALE ARBEIDERS-VERZEKERINGSBANK N.V., 'S-GRAVENHAGE

een 60-tal boeken en brochures uit de nalatenschap van de heer Ds. G. W. Melchers, in leven president-commissaris van de Centrale.

VAN HET CENTRE D'INFORMATION POUR LES PROBLÈMES DE L'ALGÉRIE ET DU SAHARA, PARIJS

een aantal tijdschriftnummers, pamfletten en brochures.

VAN DE CONFEDERACION NACIONAL DE TRABAJO, Toulouse

een 4-tal publikaties; verder door bemiddeling van de heer R. de Jong een 50-tal boeken en brochures van de CNT-anarcho-syndicalisten (2 secties), waarvan het merendeel uit de tijd van de ballingschap.

VAN DE DÉLÉGATION BASQUE, PARIJS, DOOR BEMIDDELING VAN DE HEER R. DE JONG

een aantal illegaal verspreide kranten, pamfletten, boeken, brochures en emigrantenkranten.

VAN HET DEMOCRATIC NATIONAL COMMITTEE, WASHINGTON

een pakket materiaal betreffende de presidentsverkiezingen 1960.

VAN HET DEPARTMENT FOR CULTURAL RELATIONS WITH FOREIGN COUNTRIES, HANOI

een 20-tal publikaties en enkele tijdschriftnummers.

VAN HET DEPARTMENT OF LABOUR, OTTAWA

een 11-tal publikaties.

VAN HET DEUTSCHES INDUSTRIEINSTITUT, KEULEN

de publikaties, verschenen in de series Berichte zur Sozialpolitik, Berichte zu Gewerkschaftsfragen, Berichte zur Wirtschaftspolitik.

VAN DIETZ VERLAG, BERLIJN

een 29-tal publikaties.

VAN DE FOREIGN LANGUAGES PRESS, PEKING

een 22-tal publikaties.

VAN THE FUND FOR THE REPUBLIC, SANTA BARBARA

een 31-tal publikaties.

VAN HET GEOGRAPHISCH INSTITUUT DER RIJKSUNIVERSITEIT, SOCIALE AFDELING, UTRECHT

de jaargangen 1888, 1893-1895 van het Sociaal Weekblad; een 70-tal boeken en brochures over de Nederlandse arbeidersbeweging; een 30-tal Duitse boeken en brochures over strijdpunten in de socialistische theorie; een aantal boeken voor de Franse en internationale afdeling.

VAN DE HARVARD COLLEGE LIBRARY, CAMBRIDGE

een 19-tal overdrukken.

VAN HET INSTITUT ZA IZUČAVANJE RADNIČKOG POKRETA, BELGRADO
een 13-tal publikaties; daarnaast de reeds eerder genoemde 60 banden van de complete verzameling documenten over de Joegoslavische bevrijdingsoorlog.

VAN HET INTERNATIONAAL VERBOND VAN HANDELS- EN KANTOORBEDIENDEN, AMSTERDAM
een hoeveelheid materiaal op het gebied van vakbonden en hun internationale verbindingen, b.v. series commissierapporten van de ILO, het bulletin van de ILO, verslagen van de Kolen- en Staalgemeenschap, verslagen van Amerikaanse vakbonden; verder een 21-tal publikaties.

VAN DE INTERNATIONALE GRAPHISCHE FÖDERATION, BERN
een aantal protocollen uit de jaren 1949-1959; enkele brochures.

VAN HET INTERNATIONALES SCHULBUCHINSTITUT, BRAUNSCHWEIG
een 11-tal publikaties.

VAN THE KOSSUTH FOUNDATION, NEW YORK
een 16-tal publikaties en enkele tijdschriftnummers.

VAN DIE NASIONALE PARTY, KAAPSTAD
een aantal pamfletten, brochures, republikeins propagandamateriaal; enkele nummers van het maandblad Die Kruithoring.

VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH-HISTORISCH ARCHIEF, 's-GRAVENHAGE
een grote partij tijdschriften en vakbondsbladen uit 1958.

VAN DE NEW YORK STATE SCHOOL OF INDUSTRIAL AND LABOR RELATIONS, ITHACA
een 19-tal publikaties.

VAN THE OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER FOR RHODESIA AND NYASALAND, LONDEN
een aantal brochures en kaarten over de Federatie van Rhodesië en Nyasaland.

VAN DE PARTI COMMUNISTE FRANÇAIS, PARIJS
een 15-tal publikaties.

VAN DE PARTI SOCIALISTE FRANÇAIS S.F.I.O., PARIJS
een groot aantal tijdschriftnummers; congresverslagen uit de jaren 1951-1955, 1957-1960; een 100-tal brochures, uitgaven van de S.F.I.O.; enige affiches en pamfletten.

VAN DE PARTI SOCIALISTE UNIFIÉ, PARIJS
enkele publikaties en pamfletten.

VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
het eerste nummer (1898) van De Meibode; enkele publikaties; een spandoek van een betoging in het Paleis voor Volksvlijt; verder de voltallige uitgaven van De Unie, Orgaan van de Nederlandse Unie, van augustus 1940 tot september 1941.

VAN DE SCHEEPVAARTVERENIGING NOORD, AMSTERDAM
ongeveer 5 strekkende meter ILO-publikaties, vnl. periodieken en rapporten; een 50-tal publikaties, meest Nederlandse, over scheepvaart, havenbedrijf, sociale verzekering, en vele wetten op deze gebieden, vrijwel alle buitenlands; ongeveer 3 strekkende meter diverse periodieken, voor het merendeel daterend van na de Eerste Wereldoorlog; bovendien een 20-tal jaargangen van Centraal Overleg, enige dossiers knipsels over bemiddeling arbeidsgeschillen, een 100-tal brochures over overleg omtrent arbeidsvoorwaarden; 12 jaargangen van De Kroniek, een uitgave van het Verbond van Werkgevers.

VAN DE SOCIAL DEMOCRATIC PARTY OF JAPAN, TOKIO
een aantal gestencilde publikaties.

VAN DE SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS, BONN
geregeld haar publikaties, waaronder Sopade-Rednerdienst; verder o.a. een aantal jaarverslagen.

VAN DE STICHTING BEDA, CENTRAAL BUREAU VOOR ALGEMEEN VREDESWERK, AMSTERDAM
een uitgebreide collectie periodieken, waaronder enkele jaargangen van Vredesactie, Militia Christi, Kerk en Vrede.

VAN VERLAG TRIBÜNE, BERLIJN
een 25-tal publikaties.

VAN DE UNITED NATIONS, NEW YORK
een 5-tal rapporten.

VAN DE DR. WIARDI BECKMAN STICHTING, AMSTERDAM
een 200-tal brochures, gedeeltelijk afkomstig uit de bibliotheek van Evert Vermeer, o.a. van de hand van Troelstra, Schaper, IJzerman, en over de vakbeweging; een 50-tal boeken van o.a. Bebel, Max Adler, Troelstra; een 9-tal publikaties.

Voorts ontving het Instituut gedrukte stukken van de volgende personen:

VAN MR. H. AA, BUSSUM
een aantal nummers van het blad Bulletin, Voice of New Indonesia; een aantal boeken en brochures, o.a. betreffende Oosteuropese landen; een grammofoonplaat: Pierre Mendès-France vous parle; notulen van besprekingen over een wet inzake het bestuur over Indonesië in overgangstijd, gehouden in 1948.

VAN DE HEER J. BETTELHEIM, AMSTERDAM
de jaargangen 1959 van de bladen Der Spiegel, Deutsche Woche, Die Tat, Die Andere Zeitung.

VAN DE HEER J. BRAUNTHAL, TEDDINGTON
een aantal boeken en brochures; verder enige foto's van o.a. Lassalle, G. D. H. Cole.

VAN DE HEER P. COLLICK, LONDEN, DOOR BEMIDDELING VAN DE HEER J. BRAUNTHAL
een 500-tal brochures, voor het overgrote deel uitgaven van socialistische groeperingen en partijen in Engeland uit de jaren twintig en dertig, handelend o.a. over de Great Strike 1926, houding tegenover Rusland, het opkomend fascisme, Spaanse Burgeroorlog, coöperatie, etc.; tevens een groot aantal periodieken, b.v. The Clarion 1932-1933, The New Leader 1927-1933, The Communist 1921-1922.

VAN DR. T. EEKMAN, LOS ANGELES
een aantal Oosteuropese bladen en brochures.

VAN MR. TH. A. FRUIN, AMERSFOORT
een aantal exemplaren van het te Batavia verschenen tijdschrift De Stuw, ter completering van de reeds in het Instituut aanwezige serie.

VAN PROF. MR. W. F. DE GAAY FORTMAN, 'S-GRAVENHAGE
een pakket pamfletten, brochures en tijdschriftnummers, o.a. van Opwaarts, Orgaan van het Christelijk Werknemersverbond op Nieuw-Guinea.

VAN DE HEER B. J. IN DEN BOSCH, BAGDAD

enige gestencilde publikaties en boeken; verder een microfilm van het boek *Methods of studying the cultural assimilation of immigrants*, van Robert H. Grauman.

VAN DR. W. J. JONG, HEEMSTEDÉ

enige losse nummers van tijdschriften, gewijd aan de vredesbeweging.

VAN DE HEER C. KNEULMAN, AMSTERDAM

een 20-tal brochures van A. Pannekoek, F. Domela Nieuwenhuis, B. de Ligt e.a.; een 40-tal boeken en brochures, o.a. op het gebied van de drankbestrijding en de katholiek-sociale beweging, van Felix Ortt, Ariëns e.a.; daarnaast 2 mappen prenten van Raemakers uit de 30-er jaren.

VAN MEJUFFROUW R. LAMBERET, VILLENEUVE-ST. GEORGES

een aantal anarchistische affiches; enkele pamfletten, o.a. een uitgave van de groep „La Muse Rouge”.

VAN DE HEER J. H. LANGKEMPER, ROTTERDAM

een 25-tal boeken, vnl. betreffende het communisme en het anti-fascisme; tevens enige jaargangen van *De Rode October*, *De Internationale*.

VAN DE HEER A. J. LUIKINGA, AMSTERDAM

een 10-tal boeken en brochures, waaronder enkele geschriften van Troelstra; 2 ingelijste platen, waarvan één: *Der Triumph der Arbeit*, in de vorm van een allegorische optocht (1 mei 1891).

VAN DE HEER B. LUTERAAN, AMSTERDAM

enkele pakken kranten, brochures, pamfletten, strooibiljetten en verkiezingsmateriaal; verder ongeveer 25 losse bladen, o.a. *De Brug*, *Tribune Socialiste*, *Vraagstukken van Vrede en Socialisme*.

VAN DE HEER J. MIDDLETON, LONDEN, DOOR BEMIDDELING VAN DE HEER J. BRAUNTHAL

de jaargangen 1936-1939 en 1944-1951 van het tijdschrift *International Affairs* en 1914-1918 van *The Manchester Guardian History of War*.

VAN DE HEER I. MUG, AMSTERDAM

12 jaargangen van *Het Jonge Leven*, een uitgave van de ANDB, uit de periode 1909-1930.

VAN PROF. MR. DR. J. A. VAN PRAAG, SANTPOORT

een 5-tal boeken over Spanje.

VAN DE HEER C. ROSE, HAARLEM

Nederlands verkiezingsmateriaal vanaf 1929; een 300-tal brochures, waaronder een groot aantal vertalingen van Russische brochures, publikaties over Rusland, uitgaven van de CPN, de IAH, de Vrijdenkersbeweging etc.; affiches betreffende Rusland van SDAP, NVV, CPN uit de 30-er jaren; een aantal pamfletten, knipsels, dossiers met strooibiljetten etc. over en van de Internationale Rode Hulp 1928-1934, Vereniging van Vrienden van de Soviet Unie 1930-1935, Eenheid 1926, Rijksdag-brandproces, Liga tegen imperialisme en koloniale overheersing 1927-1932; een aantal periodieken, o.a. *De Strijd*, 1931-1932, *De Toorts*, 1929-1934, *Vrijheid, Arbeid, Brood*, 1936-1937, de Vakbeweging (NVV), 1928-1934.

VAN MEVROUW G. W. G. RUDELSHEIM-HAMER, ZWOLLE

een aantal boeken, o.a. over de bezettingstijd; verder een aantal tijdschriften, waaronder *De Vrijzinnig Democraat*.

VAN DE HEER D. SCHILP, AMSTERDAM

een map met de originelen van prenten, verschenen in het weekblad De Vlam.

VAN DE HEER G. SILVER, PHILADELPHIA

een 20-tal boeken.

VAN MR. B. VAN TIJN, AMSTERDAM

een gestencild Eindrapport van de Koelie Budget Commissie, Djakarta 1941; Tekst en Toelichting Arbeidswet 1948, Djakarta; brochures en jaarverslagen van de Stichting van de Arbeid uit de jaren 1945-1946; een 20-tal brochures, o.a. van Mao Tse-tung; een map documentatiemateriaal over de verkiezingen 1959.

Ook van de hieronder genoemde instellingen werden zendingen ontvangen:

Algerije:

Ministère de l'Information du Gouvernement Provisoire de la République Algérienne, Tunis; Office Civil de Recrutement, Algiers.

Argentinië:

Federacion Libertaria Argentina, Buenos Aires; Partido Socialista Democrático, Buenos Aires.

België:

Algemeen Christelijk Vakverbond van België, Brussel; C.R.I.S.P., Brussel; Emile Vandervelde-Instituut, Brussel; Inrichtend Comité van de tentoonstelling „Het Sociaal Drama in de Kunst”, Brussel; Institut International pour l'étude des problèmes humains du travail, Namen; Jeunes Gardes Socialistes, Brussel; Katholieke Arbeiders Jeugd, Brussel; Werkgemeenschap van Christenen in de B.S.P., Protestantse Afdeling, Kortrijk.

Brazilië:

Instituto de Demofilocracia Para a Paz Universal, Sao Paulo.

Bulgarije:

Académie Bulgare des Sciences, Sofia.

Canada:

Socialist Party of Canada, Winnipeg.

China:

The Eton Book Company, Hong Kong; Freichina Informationsdienst, Bad Godesberg; Government Information Office, Taipei.

Duitsland (W.):

Agrarsoziale Gesellschaft e.V., Göttingen; Amt für Statistik und Wahlen, Braunschweig; Arbeiterwohlfahrt, Bonn; Arbeitskreis für Ostfragen e.V., München; Archiv für Arbeiterdichtung und Soziale Literatur, Dortmund; Berufsgenossenschaft der Feinmechanik und Elektrotechnik, Keulen; Berufsgenossenschaft für Strassen-, Privat- und Kleinbahnen, Hamburg; Buchhandlung am Fronhof, Augsburg; Bund für Sozialreform e.V., Berlin; Bundesministerium für Gesamtdeutsche Fragen,

Bonn; Bundeszentrale für Heimatdienst, Bonn; Carolus-Verlag, Düsseldorf; Deutsche Angestellten-Gewerkschaft, Hamburg; Deutscher Gewerkschaftsbund, Düsseldorf; Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband e.V., Frankfurt am Main; Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., Bonn; Industriegewerkschaft Bau, Steine, Erden für die Bundesrepublik Deutschland, Frankfurt am Main; Industriegewerkschaft Bergbau, Bochum; Industriegewerkschaft Metall für die Bundesrepublik Deutschland, Frankfurt am Main; Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel, Kiel; Institut für Wirtschaftspolitik an der Universität zu Köln, Keulen; Institut zur Erforschung der UdSSR, München; Komitee „Rettet die Freiheit“, Bad Godesberg; Kopernikus-Verlag, München; Niedersächsische Landeszentrale für Politische Bildung, Hannover; Ostfriesische Landschaft, Aurich; Presse- und Informationsamt der Bundesregierung, Bonn; Soziologisches Institut der Universität des Saarlandes, Saarbrücken; Verband der Kriegsdienstverweigerer e.V., Hamburg; Verlag Deutsche Polizei, Hamburg; Verlagsgesellschaft deutscher Konsumgenossenschaften, Hamburg; Zentralverband deutscher Konsumgenossenschaften e.V., Hamburg.

Duitsland (O.):

Deutsche Akademie der Künste, Berlijn; Deutsche Redaktion „Die Weltgewerkschaftsbewegung“, Berlijn; Gesellschaft für Kulturelle Verbindungen mit dem Ausland, Berlijn; Institut für Marxismus-Leninismus, Berlijn; Kongress-Verlag, Berlijn; Ministerium für Auswärtige Angelegenheiten der Deutschen Demokratischen Republik, Berlijn; Rat der Stadt Karl-Marx-Stadt, Karl-Marx-Stadt; Staatliche Archivverwaltung der Deutschen Demokratischen Republik, Potsdam; Universitätsbibliothek, Jena; Verlag Volk und Wissen, Berlijn; Vogtländisches Kreismuseum, Plauen.

Engeland:

Anglican Pacifist Fellowship, Londen; Barclays Bank D.C.O., Londen; Campaign for Nuclear Disarmament, Londen; Co-operative Party, Londen; Co-operative Productive Federation Ltd., Leicester; The Co-operative Union Ltd., Manchester; Fabian Society, Londen; Forum Service, Londen; Friends Home Service Committee, Londen; Friends Service Council, Londen; Information Secretariat of the British Embassy, Amsterdam; Labour Party, Londen; The Plough Publishing House, Bridgnorth; Public Services International, Londen; The Royal Institute of International Affairs, Londen; The Salvation Army, Londen; Socialist Union of Central-Eastern Europe, Londen; Soviet News, Londen; The Times Publishing Company, Ltd., Londen; Trades Union Congress, Londen.

Finland:

Sosialdemokraattinen Puoluetoimisto, Helsinki.

Frankrijk:

Agence Littéraire et Artistique Parisienne, Parijs; Comité Permanent des Expositions du Livre et des Arts Graphiques Français, Parijs; Editions Sociales, Parijs; Etudes Soviétiques, Parijs; Fédération Française des Syndicats Chrétiens d'Employés, Techniciens et Agents de Maîtrise, Parijs; Informations et Liaisons Ouvrières, Danmaric les Lys; Témoignage Chrétien, Parijs; Union des Syndicats-des-Travailleurs Algériens, Fédération de France, Parijs.

Hongarije:

Hungarian News and Information Service, Londen; Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Boedapest; Musée de l'Histoire d'Epoque Nouvelle de Hongrie, Boedapest.

India:

All-India Trade Union Congress, New Delhi; Department of Archaeology and Ancient Indian History, Poona; Embassy of India, 's-Gravenhage; Information Service of India, 's-Gravenhage.

Indonesië:

Institute for Economic and Social Research, Djakarta.

Israël:

Ambassade van Israël, 's-Gravenhage; Bank Leumi Le-Israel B.M., Zürich; Communist Party of Israël, Tel-Aviv; The National Front of Jordan, Berlijn; Youth Aliyah, Jerusalem.

Italië:

Biblioteca Nazionale Centrale, Florence; Centro di Sociologia della Cooperazione, Ivrea; Edizioni RL-Volontà, Genua; Istituto Giangiacomo Feltrinelli, Milaan; Il Saggiatore di Alberto Mondadori Editore, Milaan.

Jamaica:

Institute of Social and Economic Research, Jamaica; University College of the West Indies, Mona.

Japan:

General Council of Trade Unions of Japan (Sohyo), Tokio.

Joegoslavië:

Ambassade de la République Populaire Fédérative de Yougoslavie aux Pays-Bas, 's-Gravenhage; Bibliothèque Centrale de l'Académie Serbe des Sciences, Belgrado; Communist League of Croatia, Zagreb; Institut de l'Histoire Nationale, Skopje; Publicističko-Izdavački Zavod „Jugoslavija”, Belgrado; Socialist Alliance of the Working People of Yugoslavia, Belgrado.

Kameroen:

Union of the Populations of the Cameroons, Londen.

Nederland:

Actie Informatie Algerije, Amsterdam; Afrika-Studiecentrum, Leiden; Aktiegroep tot oprichting van een „Onafhankelijke Socialistische Jongeren Organisatie”, Amsterdam; Algemeen Comité van Overheidspersoneel, 's-Gravenhage; Algemene Bedrijfsbond Voedings- en Genotmiddelen, Amsterdam; Algemene Bedrijfsbond voor de Meubilerings- en Houtbedrijven, Amsterdam; Algemene Bond van Ambtenaren, 's-Gravenhage; Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond, Utrecht; Algemene Nederlandse Bedrijfsbond voor de Tabakverwerkende Industrieën, Utrecht; Algemene Nederlandse Grafische Bond, Amsterdam; Amsterdamse Bestuurdersbond, Amsterdam; De Arbeiderspers, Amsterdam; Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers, 's-Gravenhage; Centraal Planbureau, 's-Gravenhage; Centraal Sociaal Werkgevers-Verbond, 's-Gravenhage; Centrum voor Staatkundige Vorming, 's-Gravenhage; Christelijk Nationaal Vakverbond, Utrecht; College van Rijksbemiddelaars, 's-Gravenhage; Comité Nationale Actie Steunt Spijtoptanten Indonesië „Nassi”, 's-Gravenhage; Comité ter Bestudering van Ordeningsvraagstukken, Hengelo; Commissie voor de Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, Amsterdam; Commissie voor het Sociaal Ontwikkelingsplan in N.O. Overijssel, Zwolle; Coöperatieve Verbruiks- en Productievereniging Cornea U.A., Amsterdam; Coöperatieve Vereniging U.A. Centrale der Nederlandse Verbruikcoöperaties Co-op Nederland, Rotterdam; Gedeputeerde Staten van Friesland, Leeuwarden; Gemeente-archief, Leiden; Gemeentelijke Archiefdienst, Amsterdam; Gemeentelijke Dienst voor Sociale Zaken, Rotterdam; Hoofdbedrijfschap Ambachten, 's-Gravenhage; Humanistische

Jongeren Gemeenschap, Utrecht; Industrieschap N.O. Overijssel, Zwolle; Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging, Amsterdam; Jeugd- en Jongeren centrum Ruimte, Amsterdam; Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Gooiland, Hilversum; Katholieke Arbeiders Beweging in het Bisdom Breda, Breda; Katholieke Vereniging van Werkgevers in de Metaalnijverheid, Tilburg; Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen, Amsterdam; Koninklijke Nederlandse Zuivelbond F.N.Z., 's-Gravenhage; N.V. Koninklijke Sphinx-Ceramique v/h Petrus Regout en N.V. Keramische Industrie genaamd Ceramique Maastricht, Maastricht; Ministerie van Buitenlandse Zaken, 's-Gravenhage; Ministerie van Landbouw en Visserij, 's-Gravenhage; Ministerie van Maatschappelijk Werk, 's-Gravenhage; Nationale Coöperatieve Raad, 's-Gravenhage; Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk, 's-Gravenhage; Nederlands Gesprekcentrum, Rotterdam; Nederlands Verbond van Middenstandsverenigingen, 's-Gravenhage; Nederlands Verbond van Vakverenigingen, Amsterdam; Nederlands Zuidafrikaanse Vereniging, Amsterdam; Nederlandse Bond van Middelbare en Hogere Technici, Amsterdam; Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond, 's-Gravenhage; Nederlandse Emigratiedienst, 's-Gravenhage; Nederlandse Katholieke Bond van Administratief, Verkoopend en Verzekeringpersoneel St.-Franciscus van Assisië, Amsterdam; Nederlandse Katholieke Tabaksbewerkerbond Sint-Willibrordus, Utrecht; Nederlandse Onderwijzers Vereniging, Amsterdam; Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek, 's-Gravenhage; Nederlandse Stichting voor Culturele Samenwerking met Suriname en de Nederlandse Antillen, Amsterdam; Onafhankelijk Progressief Publiciteitscentrum van Jongeren voor Sociale en Culturele Bewustwording, Amsterdam; Partij van de Arbeid, Gew. Federatie Zuid-Holland, Rotterdam; Pegasus, Amsterdam; Provinciale Commissie Sociaal Plan Noord-Brabant, Tilburg; Quaker-Centrum, Amsterdam; Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam; Sociaal-Economische Raad, 's-Gravenhage; Sociale Akademie, Amsterdam; Socialistische Werkers Partij, Amsterdam; Stichting Het Nationaal Nieuw-Guinea Comité, 's-Gravenhage; Stichting Het Nederlands Studenten Sanatorium, Amsterdam; Stichting Ontwikkeling Westfriesland, Hoorn; Stichting Textielgeschiedenis, Hengelo; Unilever N.V., Rotterdam; Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers in Nederland, 's-Gravenhage; Vereeniging van Raden van Arbeid, Amsterdam; Vereniging van Sociaal-Wetenschappelijke Onderzoekers, Haarlem; Vereniging voor de Staathuishoudkunde, Utrecht; Het Vrije Volk, Amsterdam; Werkstudenten Liga, Amsterdam; Westfries Bureau voor Sociaal-wetenschappelijk Onderzoek, Hoorn.

Nederlandse Antillen:

Bureau voor de Statistiek, Willemstad.

Noorwegen:

The Norwegian Joint Committee on International Social Policy, Oslo; Royal Norwegian Ministry of Social Affairs, Oslo.

Oostenrijk:

Kammer für Arbeiter und Angestellte für Wien, Wenen; Österreichischer Bundesjugendring, Wenen; Österreichischer Gewerkschaftsbund, Wenen; Sozialistische Partei Österreichs, Wenen.

Polen:

Ambassade van de Poolse Volksrepubliek, 's-Gravenhage; Instytut Zachodni, Posen; Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warschau; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Posen; Zachodnia Agencja Prasowa, Warschau.

Roemenië:

Institutul de Istorie al Academiei R.P.R., Boekarest; Institutul Român pentru relațiile Culturale cu Străinatatea, Boekarest; Ministerul Postelor și Telecomunicațiilor, Boekarest.

Spanje:

Partido Socialista Obrero Español, Toulouse; Union General de Trabajadores de España, Toulouse.

Trinidad:

The Caribbean Commission, Port-of-Spain.

Tsjechoslowakije:

Czechoslovak Social Democratic Party in Exile, Londen; Czechoslovak Trade Unions, Praag; Státní Nakladatelství Politické Literatury, Praag; Základní Knihovna Československé Akademie Věd, Praag.

U.S.S.R.:

Akademie van Wetenschappen, Moskou; Moscow News, Moskou; Saltykov-Bibliotheek, Leningrad.

Unie van Zuid-Afrika:

Ambassade van die Unie van Suid-Afrika, 's-Gravenhage; South African Institute of Race Relations, Johannesburg; The South African Railway and Harbour Workers Union, Johannesburg; South African Trade Union Council, Johannesburg; Workers' Unity Committee, Johannesburg.

Verenigde Arabische Republiek:

Ambassade de la République Arabe Unie, 's-Gravenhage.

Verenigde Staten:

American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations, Washington; American Labor Education Service, Inc., New York; The Catholic University of America Press, Washington; Central Committee for Conscientious Objectors, Philadelphia; Columbia University, New York; Communist Party, New York; Congress of Racial Equality, New York; Development and Resources Corporation, New York; The Fellowship of Reconciliation, Nyack; General Services Administration, Washington; Highlander Folk School, Monteagle; Iberica Publishing Company, New York; Indiana University, Bloomington; Institute of Ethnic Studies, Washington; Institute of Industrial Relations, Los Angeles; The Johns Hopkins Press, Baltimore; Library of Congress, Washington; National Labor Service, New York; Pioneer Publishers, New York; Republican National Finance Committee, Washington; The Rockefeller Foundation, New York; Social Science Research Council, New York; Socialist Labor Party, New York; Society for the Prevention of World War III, Inc., New York; Stanford University Press, Stanford; United States Department of Labor, Washington; United States Information Service, 's-Gravenhage; YIVO Institute for Jewish Research, New York,

Viet-Nam:

The Consulate-General of the Democratic Republic of Viet-Nam in India, New Delhi; Foreign Languages Publishing House, Hanoi.

Zweden:

Central Bureau of Statistics, Stockholm; Förlagsaktiebolaget Arbetarkultur, Johanneshov.

Zwitserland:

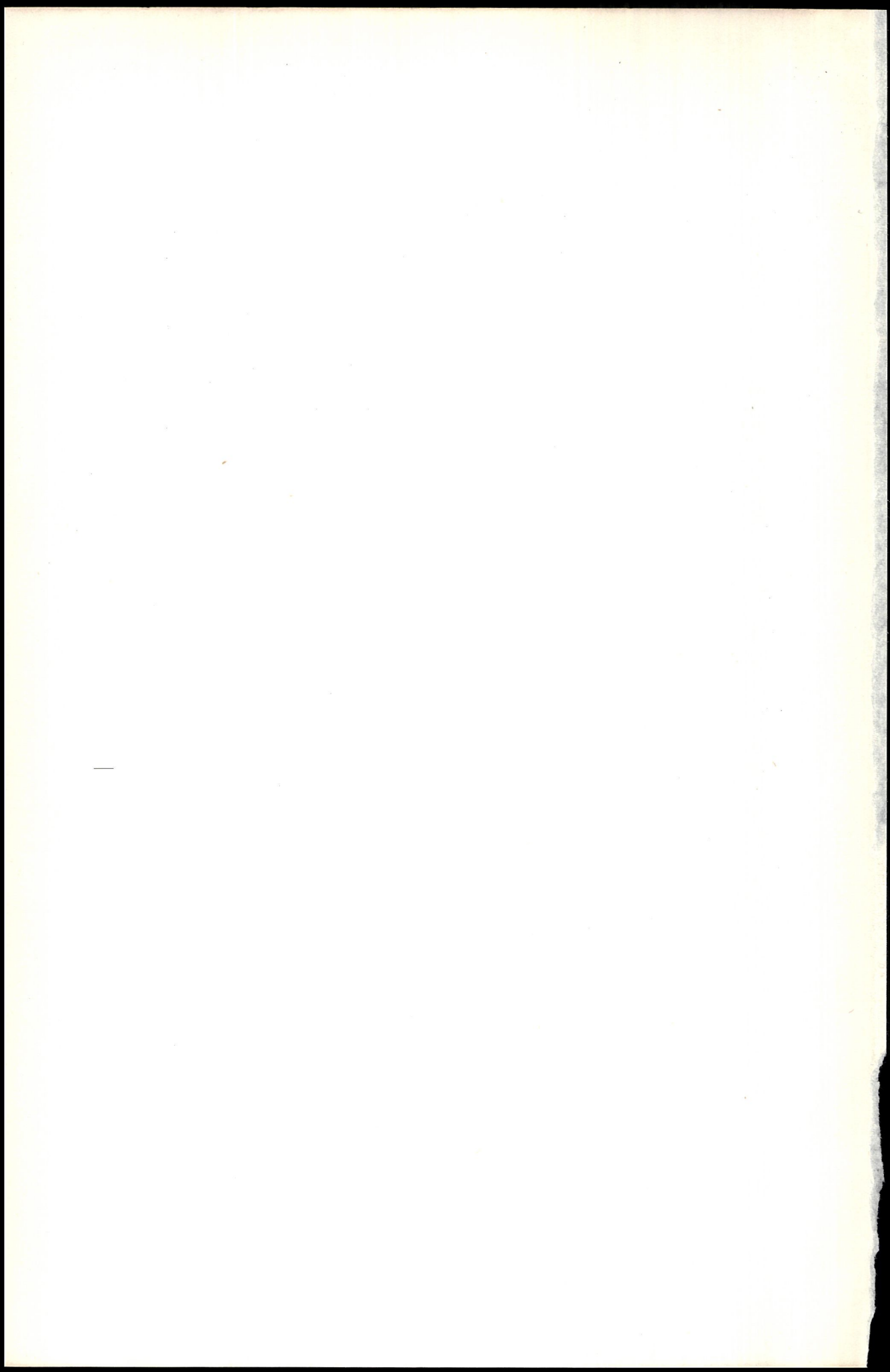
Pazifistische Bücherstube, Zürich; Verlag Der Neue Bund, Zürich.

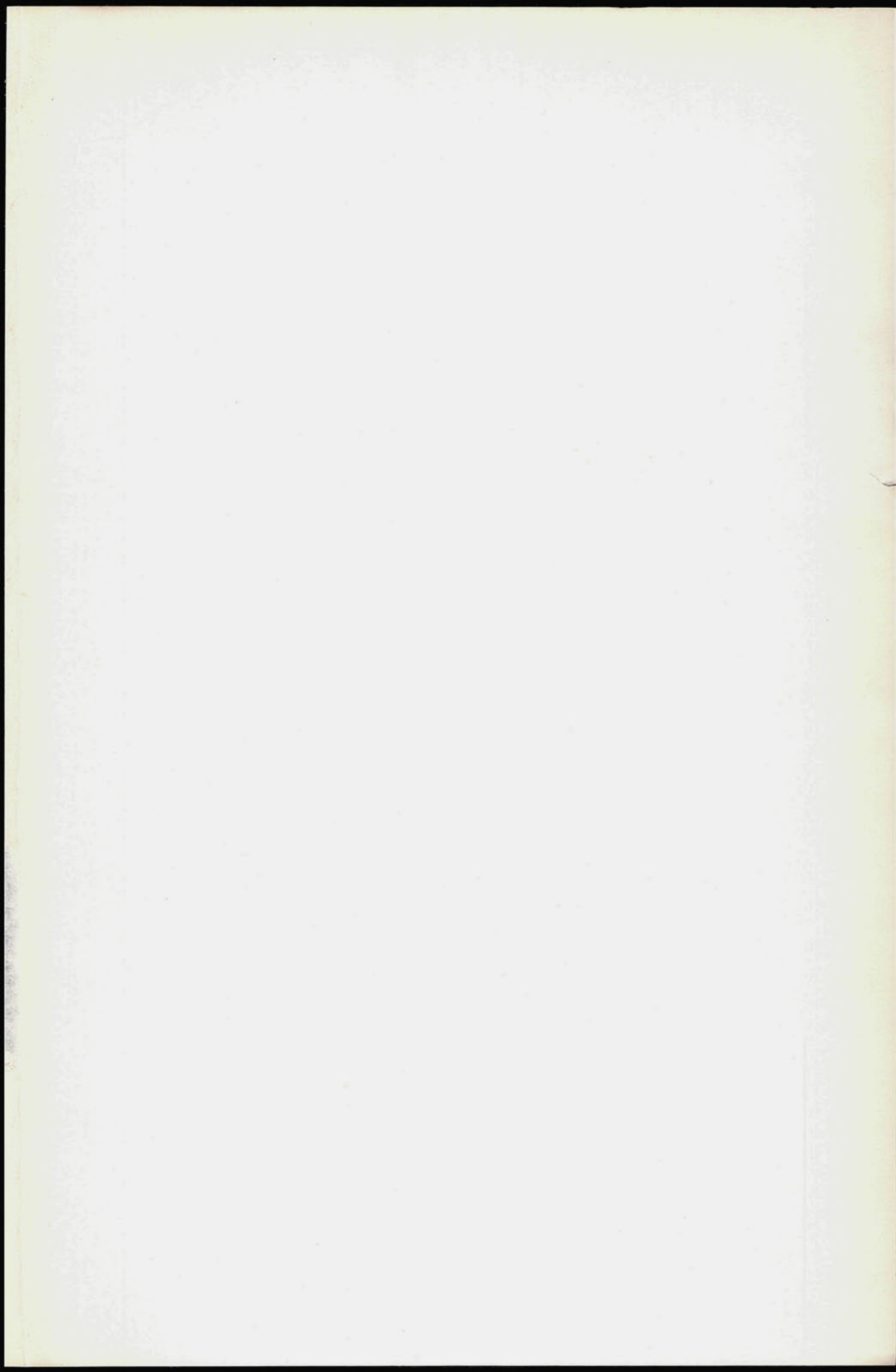
Internationaal:

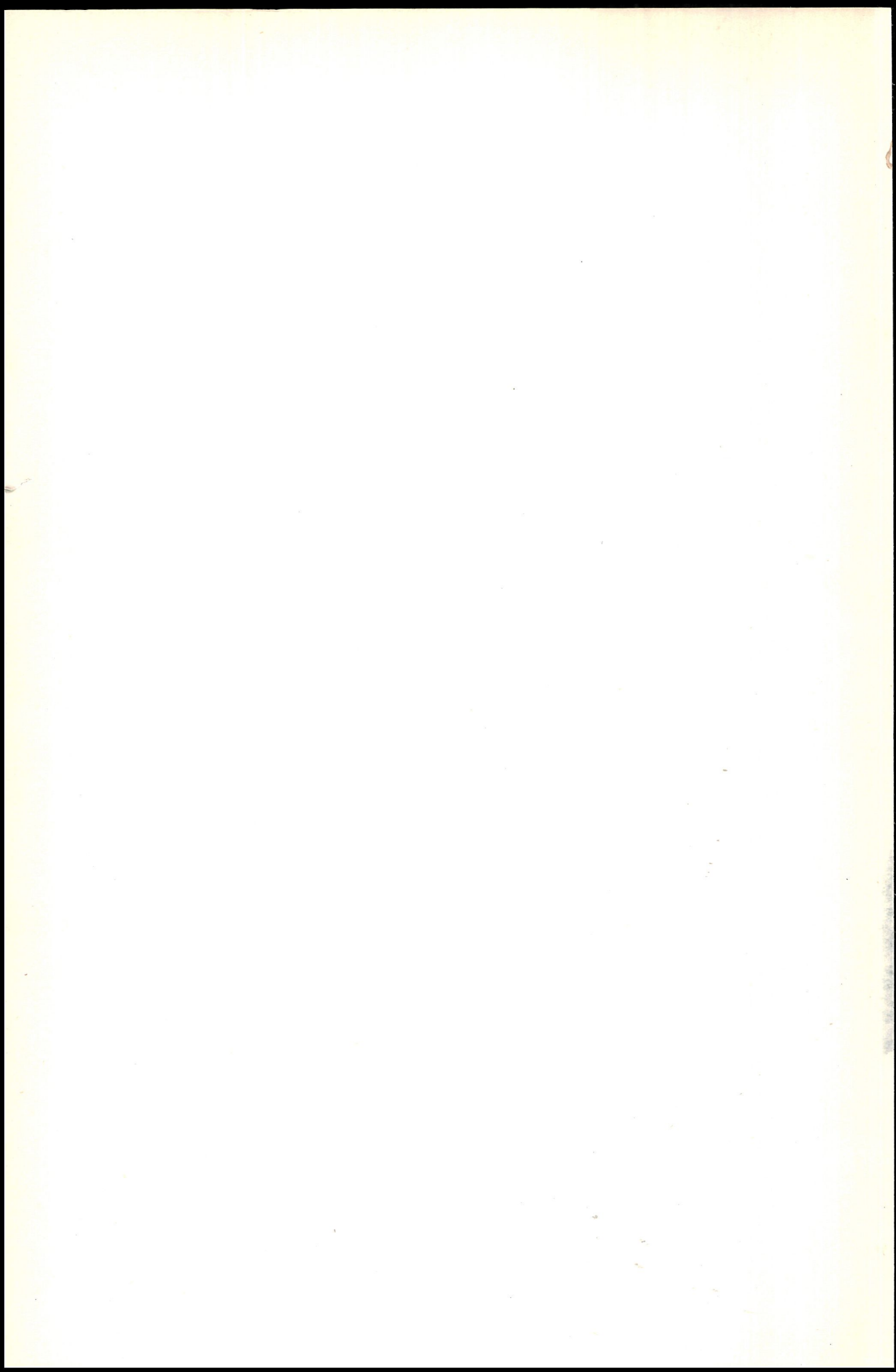
Bureau de Liaison issu de la Rencontre internationale des femmes de 1960, Kopenhagen; Conseil International des Sciences Sociales, Parijs; Coordination Committee for International Voluntary Work Camps, Parijs; Europäisches Parlament, Luxemburg; European Landworkers' Federation, Utrecht; Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Luxemburg; International Commission of Jurists, Genève; International Confederation of Free Trade Unions, Asian Regional Organisation, New Delhi; International Federation of Industrial Organisations and General Workers' Unions, Amsterdam; International Transport Workers' Federation, Londen; International Union of Socialist Youth, Wenen; International Union of Students, Praag; International Voluntary Service, Londen; Internationale Federatie van Christelijke Mijnwerkersbonden, Luxemburg; Internationale Graphische Föderation, Bern; Internationales Institut für den Frieden, Wenen; Mouvement Syndical Mondial, Parijs; Socialist International, Londen; Sozialistische Union Mittel- und Osteuropas, Londen; Women's International Democratic Federation, Berlijn; World Federation of Democratic Youth Boedapest; World Federation of Trade Unions, Londen.

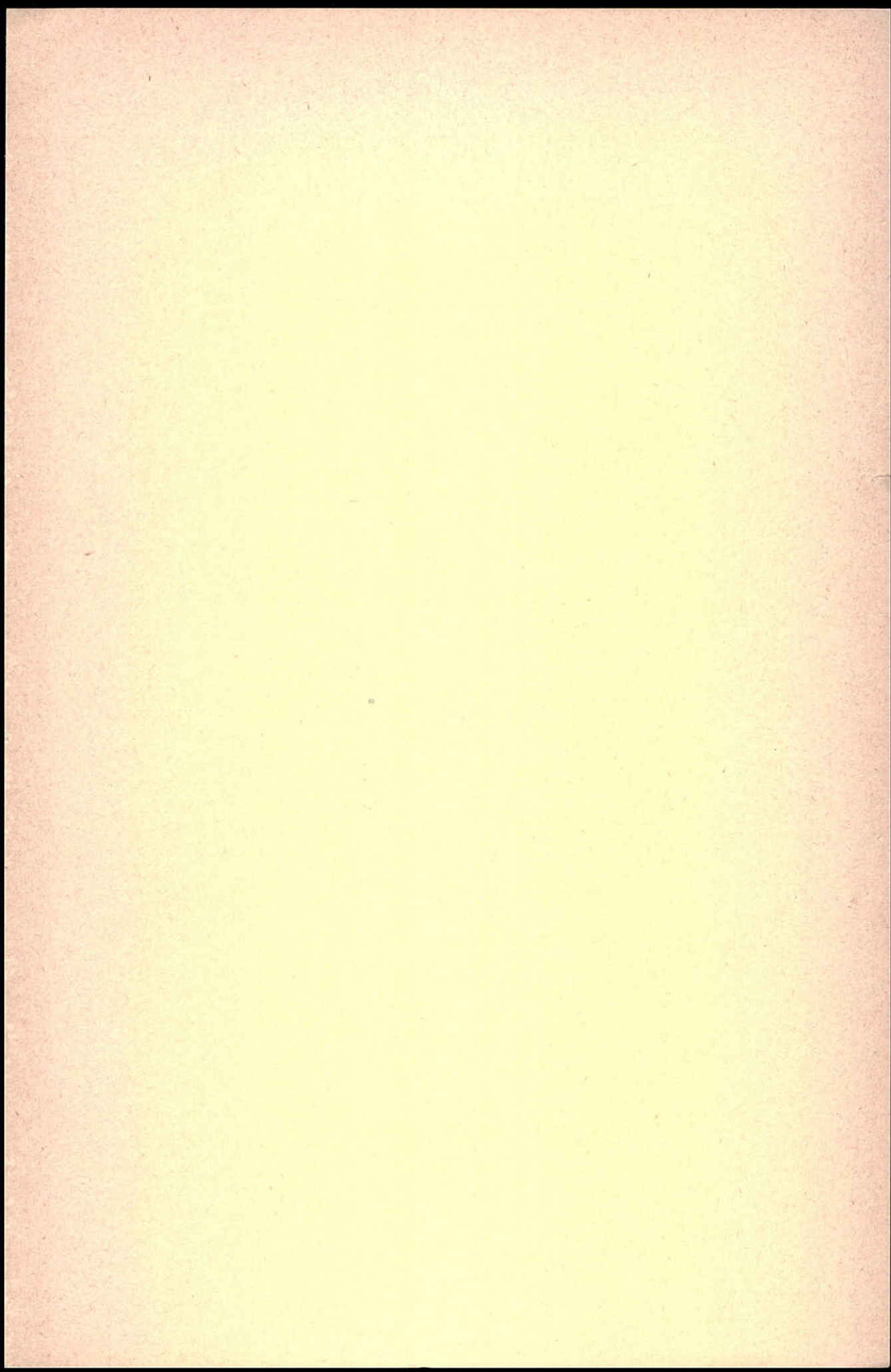
Bovendien werden geschenken ontvangen van de volgende personen:

mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra, Amsterdam; V. Alba, Washington; Prof. Kyuzo Asobe, Tokio; Dr. S. Bahne, Amsterdam; J. Blijenburg, Bergeijk; de heer en mevrouw Broekmeyer-Munneke, Amsterdam; Dr. J. W. Brügel, Londen; Tj. R. P. Bijlsma, Amsterdam; A. Ciolkosz, Londen; P. Delouvrier, Algiers; the Director of Information, Rangoon; mej. J. Domnisse, Amsterdam; Prof. Dr. G. Eckert, Braunschweig; Prof. Dr. E. Engelberg, Leipzig; G. Esgleas, Toulouse; U. Fedeli, San Giorgio Cavanese (Torino); mevrouw Dr. M. Gross, Zagreb; mej. J. N. ten Have, Amsterdam; mevrouw E. J. Horreüs de Haas-Offerhaus, Zwolle; R. B. M. Italiaander, Hamburg; Dr. L. de Jong, Amsterdam; F. Just, Markranstädt; Prof. Dr. A. J. F. Köbben, Amsterdam; Dr. H. Lademacher, Amsterdam; A. Larsen, Kopenhagen; J. R. van der Leeuw, Amsterdam; G. Leval, Parijs; R. Martin, Parijs; P. Merchav, Kibbutz Beth Zera, Jordan Valley; mevrouw A. Mertens, Grevenbroich; mej. L. Meyer, Amsterdam; W. Mönke, Berlijn; Prof. A. Noland, New York; S. Parunovac, Amsterdam; H. Piquer, Parijs; Prof. E. Ragonieri, Florence; Prof. C. Rama, Montevideo; E. Relgis, Montevideo; F. Romero, Toulouse; Prof. Dr. A. J. C. Rüter, Leiden; W. Runge, Hamburg; Dr. B. H. Sajet, Amsterdam; Dr. B. Sapir, New York; Dr. O.-E. Schüddekopf, Braunschweig; mej. Schuurman, Amsterdam; mej. M. C. J. Snethlage, Amsterdam; W. Spiekman, Amsterdam; Dr. H. J. Teuteberg, Dortmund; S. Umberto, Cesena; J. A. Viel, Buenos Aires; M. Vuilleumier, Genève; H. Weigl, München; Prof. Dr. W. F. Wertheim, Amsterdam; Prof. Dr. K. A. Wittfogel, New York; G. G. van Wijk, Diemen; Z. Zaremba, Sceaux.

VAN GORCUM - ASSEN